

**YHTEINEN HYVÄ, YKSITYINEN PAHA
PARISUHDEVÄKIVALLAN HYVÄKSYTTÄVYYTTÄ LEGITIMOIVAT
DISKURSSIT PARISUHDEVÄKIVALTA-AIHEISISSA
VERKKOKESKUSTELUISSA**

Anniina Matilainen
Kandidaatintutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Humanistis-
yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2020

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Anniina Matilainen	
Työn nimi Yhteinen hyvä, yksityinen paha – Parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyttä legitimoivat diskurssit parisuhdeväkivalta-aiheisissa verkkokeskusteluissa	
Oppiaine Sosiologia	Työn laji Kandidaatin tutkielma
Aika Syksy 2020	Sivumäärä 34+8
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen tehtävänä on selvittää, kuinka parisuhdeväkivaltaa oikeutetaan diskursiivisesti institutionalisoituneiden toimintatapojen välityksellä. Institutionalisoituneilla toimintatavoilla tarkoitan tässä tutkielmassa rakenteellisia ja vakiintuneita parisuhdeväkivallan legitimointiin vaikuttavia toimintatapoja kuten perinteitä, väkivallan vastuun vähättelyä sekä väkivallan yksityistä luonnetta. Lisäksi tarkastelen väkivaltaisen maskuliinisuuden oikeuttamista osana parisuhdeväkivallan legitimointia.</p> <p>Hyödynnän parisuhdeväkivallan oikeuttamisen tutkimisessa Luc Boltanskin ja Laurent Thévenot'n julkisella argumentoinnilla suoritettuun kiistojen moraaliseen ratkaisuun nojaavan teorian kodin arvomaailmaa. Aineistoni koostuu parisuhdeväkivaltaa käsittelevistä verkkokeskusteluista, joiden katson edustavan internetissä tapahtuvaa julkista argumentointia sekä parisuhdeväkivallan oikeuttamiseen kiinnittyvää julkisesti suoritettua kiistaa. Tutkimuksen analyysimenetelmänä käytän kriittistä diskurssianalyysia, jonka avulla kiinnostukseni kohdistuu erityisesti niihin aineiston dominoiviin ja institutionalisoituneisiin hegemonisiin diskursseihin, jotka tekevät vaihtoehdoisen ei-väkivaltaisen maskuliinisuuden sekä parisuhdeväkivallan delegitimoinnin olemassaolon ja esiintuomisen mahdottomiksi osana parisuhteessa tapahtuvan väkivallan oikeuttamista.</p> <p>Tutkimuksen tulokset osoittavat, että parisuhteen yksityisenä koettu luonne, avioliiton pyhä ja symbolinen merkitys, parisuhteen perinteet ja normatiiviset toimintatavat sekä nais- ja miesruumiiden erilaisuuksiin perustuvat parisuhdeväkivallan legitimoinnin keinot edustavat yhteiskunnan institutionaaliksi muuttuneita väkivaltaa hyväksyviä käytäntöjä. Lisäksi tutkielman tuloksista voidaan päätellä, että yhteiseen ja julkiseen hyvään pyrkiminen parisuhdeväkivallan oikeuttamisen perusteena yhdistyy sukupuolten väliseen epäsymmetriseen valta-asetelmaan sekä väkivaltaisen maskuliinisuuden dominoivaan valta-asentoon suhteessa kilpaileviin diskursseihin.</p>	
Asiasanat parisuhdeväkivalta, oikeuttaminen, diskurssianalyysi, legitimointi, väkivaltainen maskuliinisuus, oikeuttamisteoria, väkivallan diskurssit	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Ohjaaja Husu, Hanna-Mari	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 PARISUHDEVÄKIVALTA SUOMESSA – SOSIAALINEN JA SUKUPUOLISTUNUT ONGELMA	6
3 VÄKIVALLAN DISKURSIIVINEN OIKEUTTAMINEN	8
4 OIKEUTTAMINEN KODIN MAAILMASSA	11
5 TUTKIMUKSEN METODOLOGISET VALINNAT	14
5.1 Metodi	14
5.2 Aineisto	16
5.3 Internet-aineisto tutkimusaineistona	17
6 PARISUHDEVÄKIVALLAN HYVÄKSYTTÄVYYTTÄ LEGITIMOIVAT DISKURSSIT KODIN ARVOMAAILMAN NÄKÖKULMASTA	19
6.1 Yksityisyyden diskurssi	19
6.2 Pyhyiden diskurssi	21
6.3 Traditioiden turvaamisen diskurssi	23
6.4 Luonnollistettujen erojen diskurssi	26
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA PÄÄTÄNTÖ	29
8 LÄHTEET	36
8.1 Kirjallisuus	36
8.2 Aineisto	41
9 LIITTEET	43
9.1 Taulukko 1	43

1 JOHDANTO

Väkivalta näyttäytyy erityisen haastavana ja monimutkaisena ilmiönä sen institutionalisoituneen luonteen vuoksi. Väkivallan eri muodot ovat paitsi itsessään heikosti tunnistettuja, mutta toisaalta myös väkivallan haavoittavuus, sensitiivisyys sekä kokemus väkivallan yksityisestä luonteesta hankaloittavat väkivaltaan puuttumista tehden väkivaltatoimintaa näkymättömäksi. Esimerkiksi Byrnen ja Senehin (2016, 12) mukaan väkivalta on niin kokonaisvaltainen osa maailmaamme, että sen tunnistaminen muodostuu ongelmalliseksi väkivallan vahvan kompleksisuuden vuoksi (Christie, Wagner ja DuNann Winter 2001). Lisäksi väkivalta koetaan jokaista yhteiskuntaa jollakin tapaa koskettavaksi, mutta toisaalta taas poikkeukselliseksi ja oman kokemusmaailman ulkopuolelle rajatuksi tekijäksi (Husso 2003, 67–71; Husso, Virkki, Hirvonen, Eilola ja Notko 2017, 1).

Väkivallan hyväksyttävyyden diskursiivinen oikeuttaminen sekä sen legitimoinnin tarkastelu osana sukupuolistuneen parisuhdeväkivallan tutkimusta näyttäytyy merkityksellisenä väkivaltaeroja ja maskuliinista dominanssia jäsentävänä tutkimusalueena. Väkivallan oikeuttamisella ja toiminnan legitimoinnilla tarkoitetaan oman vastuun ja täyden syyllisyyden kieltämistä esimerkiksi rationalisoimalla tai neutralisoimalla väkivaltatilanne (Skjorten 1994, 90–92, Nyqvistin 2001, 76 mukaan) tai tekoa vähättelemällä (Hearn 1998, 115, 119; Keskinen 2005, 78–79; Lattu 2016, 47–49). Lisäksi legitimaatiota on kuvattu osana intersubjektivististä viestintää, jossa toimijat hakevat oikeutuksia valinnoilleen ja toiminnalleen (Malmelin 2011, 57). Myös sukupuoli kiinnittyy väkivallan oikeuttamiseen; sukupuoli näkyy väkivallantekojen oikeuttamisen keinoissa ja strategioissa sekä vastuunannon tavoissa (Ronkainen 2017, 29–30).

Perinteinen väkivaltatutkimus on edustanut erityisesti Suomessa sukupuolineutraaliutta sekä tasa-arvoisen sukupuolen tutkimusperinnettä esimerkiksi kriminologian alalla (Ronkainen 2017, 30–31) ohittaen systemaattisten ja rakenteellisten tekijöiden merkityksen yksilöiden elämässä (Notko 2011, 14). Viime vuosikymmeninä myös valta- ja toimijuusdiskurssit ovat nousseet yhä enemmän väkivaltatutkimuksen keskiöön sekä feministiseen tutkimusperinteeseen (Husso 2003; Niemi-Kiesiläinen 2004; Notko 2011; Lidman 2015; Niemi, Kainulainen ja Honkatukia 2017) että mies- ja maskuliinisuustutkimuksiin nojautuen (Sipilä ja Tiuhonen 1994; Hearn 1998, Jokinen 1999; 2000; Kimmel, Hearn ja Connell 2005). Perinteisesti parisuhteessa tapahtuvaa vallankäyttöä on puolestaan tarkasteltu laajasti konflikti- ja vuorovaikutusteoreettisesti

(Niemi-Kiesiläinen 2004, 29–30, 47), uhrin ja tekijän toimijuuteen sekä vastuuseen perustuviin psykologisiin ja biologisiin eroihin huomion siirtävien teorioiden lähtökohdista (Nyqvist 2001, 22–23; Husso 2003, 68–69), kriminologisesti teko- ja henkilökeskeisyyteen perustuvana (Niemi-Kiesiläinen 2004, 58; Lattu 2016, 19–20, 33) sekä sosiaalistumisprosessin ja institutionaaliset rakenteet sivuuttavana abnormaalistumisen selitysmallina (Grönfors 1994, 64). Myös parisuhteessa tapahtuvan väkivallan oikeuttamisen näkökulmaa ja väkivallan hyväksyttävyyden legitimointia on tutkittu osana sukupuolten välistä epäsymmetristä valta-asemaa sekä Suomessa (Ronkainen 1998; Nyqvist 2001; Husso 2003; Keskinen 2005; Partanen 2008; Lattu 2016) että kansainvälisesti (Ptacek 1988; Hearn 1998; Waltermaurer 2012).

Keskittän tässä tutkielmassa tarkasteluni parisuhdeväkivallan diskursiiviseen oikeuttamiseen sekä väkivaltaisen maskuliinisuuden legitimointiin. Erityisesti olen kiinnostunut siitä, miten väkivaltaa legitimoidaan institutionalisoituneiden toimintatapojen kautta, sillä toiminnan legitimointia voidaan pitää institutionalisoitumisen edellytyksenä (Vaara, Tienari ja Laurila 2006, 791–794; Reyes 2011, 804, Pynnösen 2013, 21 mukaan). Institutionalisoituneilla toimintatavoilla tarkoitan rakenteellisia, itsestäänselvyyksinä näyttäytyviä sekä vakiintuneita parisuhdeväkivallan legitimointiin vaikuttavia toimintatapoja kuten perinteitä, väkivallan vastuun vähättelyä, väkivallan yksityistä luonnetta, avioliiton symbolista merkitystä sekä muita kulttuurisesti normatiivisina pidettyjä parisuhdeväkivaltaa jäsentäviä tekijöitä.

Lisäksi hyödynnän parisuhdeväkivallan oikeuttamisen tutkimisessa Luc Boltanskin ja Laurent Thévenot'n (1991; 2006) julkisella argumentoinnilla suoritettuun kiistojen moraaliseen ratkaisuun nojaavan teorian kodin arvomaailmaa. Aineistoni koostuu parisuhdeväkivaltaa käsittelevistä verkkokeskusteluista, joiden katson edustavan internetissä tapahtuvaa julkista argumentointia sekä parisuhdeväkivallan oikeuttamiseen kiinnittyvää julkisesti suoritettua kiistaa. Parisuhdeväkivaltaa tai sen oikeuttamista ei ole aikaisemmin tutkittu Boltanskin ja Thévenot'n oikeuttamisteorian kontekstissa, ja yhdistän analyysissäni parisuhdeväkivallan legitimoinnin normatiivisen ja moraalisen ulottuvuuden. Vaikka väkivalta itsessään näyttäytyy useimmiten moraalisesti tuomittavana, erityisesti parisuhteessa tapahtuvan väkivallan oikeuttamisessa toimijat vetoavat tiettyihin moraalisiin perusteisiin kiistellessään sen hyväksyttävyydestä tehden julkisen ja moraalisen oikeuttamisen teorian hyödyntämisen parisuhdeväkivallan tutkimuksessa mahdolliseksi. Koen oikeuttamisteorian yhdistämisen parisuhdeväkivaltadiskurssien kriittiseen

tutkimiseen tarjoavan mahdollisuuksia valtaa tuottavien ja haavoittavien yhteiskunnallisten institutionalisoituneiden käytänteiden tunnistamiseen sekä diskursiivisen toiminnan esiintuomiseen osana hegemonisoituneita väkivaltadiskursseja.

Aloitan tutkielmani tutkimuksen kannalta keskeisten käsitteellisten kehysten ja teoreettisten lähtökohtien avaamisella, minkä jälkeen siirryn parisuhdeväkivallan diskursiivisen oikeuttamisen tarkasteluun Boltanskin ja Thévenot'n teorian kodin arvomaailman lähtökohdista. Metodologisten valintojen esittelyn jälkeen erittelen aineistosta tulkitsemiani väkivaltaisen maskuliinisuuden ja parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyden legitimoivia ilmentäviä diskursseja oikeuttamisteorian kodin maailman kontekstissa. Lopuksi päätän tutkielmani väkivaltaista maskuliinisuutta ja parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyttä legitimoivien diskurssien merkitysten tarkasteluun kodin arvomaailman käsittein.

2 PARISUHDEVÄKIVALTA SUOMESSA – SOSIAALINEN JA SUKUPUOLISTUNUT ONGELMA

Parisuhdeväkivalta näyttäytyy erityisen haastavana sosiaalisena ongelmana sen piiloisen ja yksityiseksi koetun luonteen vuoksi. Suomessa ongelman laajuuteen ja vakavuuteen on herätty vasta 1990- ja 2000-lukujen alussa (Nyqvist 2001, 23–24; Husso 2003, 14–15; Niemi ym. 2017, 12), vaikka esimerkiksi vuosina 2009–2019 66 000 henkilöä joutui pari- ja lähisuhdeväkivallan uhreiksi Suomessa (THL 2020). Inhimillisen kärsimyksen lisäksi parisuhdeväkivallan kustannusten on arvioitu nousevan 90 miljoonaan euroon vuosittain (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017). Myös parisuhdeväkivallan sukupuolistuneisuus näkyy vahvasti tilastoissa, sillä esimerkiksi vuonna 2019 parisuhdeväkivallan uhreista 79,8 % oli naisia (SVT 2019), ja vuonna 2019 60 % naisuhreista oli joutunut nykyisen tai entisen puolison tai kumppanin surmaamaksi (Lehti 2020, 27). Parisuhdeväkivallan sukupuolistuneella luonteella tarkoitetaan yleisimmin sekä mies- että naissukupuoleen kohdistuvia tyypillisiä väkivallan ilmenemisen muotoja. Lisäksi sukupuolittunut väkivalta on eräs tärkeimmistä väkivallan kulttuurista ja yhteiskunnallista merkityksellistämistä ohjaava tekijä (Ronkainen 2017, 20; ks. Koskivirta 2003, 96; Lidman 2015, 57).

Viranomaistilastot näyttäytyvät kuitenkin ongelmallisina erityisesti pari- ja lähisuhdeväkivallan esiintyvyyden sekä siihen liittyvän väkivallantekojen oikeuttamisen tarkastelun kannalta, sillä toisin kuin esimerkiksi omaisuusrikoksissa, intiimeissä lähisuhteissa tapahtuvassa väkivallassa piilorikollisuus on merkittävää (Niemi-Kiesiläinen 2004, 29; Piispa ja Heiskanen 2017, 70). On myös huomioitava, että erityisesti pari- ja lähisuhdeväkivaltaa tutkittaessa suurin osa tutkittavista koostuu jo avun piirissä olevista henkilöistä, jolloin yhteiskunnan kaikista marginaalisimmassa osassa olevat uhrit jäävät tilastollisten tarkastelujen ulkopuolelle.

Vaikka väkivallantekojen oikeuttamisen tutkimus näyttäytyy merkityksellisenä sukupuolistuneen parisuhdeväkivaltatutkimuksen osa-alueena, Siren ja Honkatukia (2005, 89–90) huomauttavat naisiin kohdistuvan väkivallan vähentymisestä viimeisten vuosikymmenten aikana erityisesti fyysiseen vammaan johtavan parisuhdeväkivallan suhteen (Heiskanen, Sirén, Aromaa 2004). Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentymistä voidaan selittää erityisesti perherakenteen ja asumismuotojen kehittymisellä siten, että väkivallan potentiaali vähentyy (Siren ja Honkatukia 2005, 90). Lisäksi on huomioitava, ettei suomalainen rikosoikeus tunne toistuvuutta tai henkistä väkivaltaa, vaan väkivaltaa

käsitellään yksittäisinä tekoina (Kainulainen ja Niemi 2017, 144). Väkivallan motiivien ja seurausten merkitys on myös useimmiten sivuutettu nais- ja miesuhritutkimuksissa osana parisuhdeväkivallan esiintyvyyden tarkastelua; miesten tekemä väkivalta aiheuttaa useimmin vammoja sekä on luonteeltaan enemmän instrumentaalista, kun taas naisten väkivalta käsittää erityisesti itsepuolustustarkoituksessa harjoitetun väkivallankäytön (Niemi-Kiesiläinen 2004, 33–34). Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon myös miesuhriuden stigmatisoivasta ja konventionaalisen maskuliinisuuden vastaisesta luonteesta johtuva mahdollisesti tilastojen vääristymiseen vaikuttava ilmituomattomuus.

3 VÄKIVALLAN DISKURSIIVINEN OIKEUTTAMINEN

Väkivallantekojen oikeuttaminen on vahvasti yhteydessä toimijuuden, vastuun sekä rationaalisuuden käsitteisiin. Väkivallan diskursiivisella oikeuttamisella viitataan väkivallantekojen hyväksyttäväksi tekemiseen diskursiivisissa käytännöissä, jolloin vastuun siirtäminen pois tekijältä toimii tarkoituksenomaisena tai tiedostamattomana motiivina. Väkivallantekojen oikeuttaminen tietyn, kulttuurisesti ja sosiaalisesti säädellyin motiivein on yhteydessä myös mitätöiviin ajattelutapoihin, ja tilanteisten tekijöiden kuten motiivien voidaan nähdä olevan vain osa väkivaltatapahtumaa sitä kuitenkin täysin selittämättä (Ronkainen 2017, 34). Väkiältä ei kuitenkaan itsessään ole koskaan legitiimiä, vaan se tarvitsee aina jonkin oikeutuksen esimerkiksi valtaan verrattuna, joka ei tarvitse erillistä oikeuttamista (mt., 22).

Väkivallan oikeuttaminen ja hyväksytyksi tekeminen sekä itselle että muille on tiiviissä yhteydessä myös väkivallan instrumentaalisenä ja rationaalisenä nähtyyn luonteeseen (Niemi ym. 2017, 13; Honkatukia 2017, 329; Jokinen 2017, 40). Väkivallan tekijyyden ja kokijuuuden toiseuttaminen sekä erottaminen omasta toiminnasta ei leimaa pelkästään väkivaltaa kokemattomia ja ajatusta väkivallan abjektiosta (Husso 2003, 86–88), vaan myös väkivaltaa käyttävät pyrkivät aktiivisesti erottautumaan väkivaltaisen miehen positioista ja poissulkemaan väkivallan omasta roolistaan (Hearn 1998, 106; Nyqvist 2001, 126). Lisäksi kokemus väkivallan instrumentaalisuudesta sivuuttaa parisuhteessa tapahtuvan väkivallan satuttavuuden ja vähentää vastuunottoa, mikäli väkiältä nähdään tehokkaana konfliktinratkaisukeinona ja strategiana saada toiset tottelemaan ilman neuvottelu- tai kompromissivaatimusta (Jokinen 2017, 41). Jokinen (2000, 217) kuvaa väkivallan toimivan myös useiden muiden tavoiteltavien asioiden instrumenttina sekä huomauttaa, että vaikka väkivaltaa ei nähtäisi ideaalina, se toimii hyväksyttävänä keinona saavuttaa ideaali.

Väkivallan vastuun häivyttäminen on mitätöivien ajattelutapojen lisäksi yhteydessä myös väkivallan normalisointiin. Esimerkiksi seksuaalista väkivaltaa tutkittaessa seksististä käyttäytymistä oikeuttava retoriikka ja diskursiivinen normalisoiminen johtavat vähitellen kokemuksista vaikenemiseen vaikuttaen vahvasti myös avunsaannin käytäntöihin sekä väkivallan yleisyyden kokemukseen (Aaltonen 2006, 44). Tiettyjen ymmärtäväistä suhtautumista lisäävien selontekojen antaminen väkivallalle nähdään muita vaihtoehtoja houkuttelevempina ja sosiaalisesti hyväksytympinä, jolloin esimerkiksi seksuaalista

väkivaltaa kokevat uhrin osallistuvat näihin tekojen vakavuutta lieventäviin selontekoihin (mt., 418). Esimerkiksi nöyryyttäminen, mustasukkaisuus, taloudelliset vaikeudet sekä humalatila on koettu tällaisiksi väkivallan hyväksyttävyyteen vaikuttaviksi selonteoiksi sekä miesten että naisten taholta (Danielsson ja Salmi 2013, 3).

Myös Nyqvist (2001, 76–78) puhuu väkivallan oikeuttamisprosessista. Nyqvist kuvaa väkivallantekojen oikeuttamisen sekä kieltämisen mahdollistavan väkivallan jatkumisen tulevaisuudessa vähentäen tekojen vastuuta, minkä voidaan nähdä selittävän myös väkivallan raaistumista ajan kuluessa. Myös Grönfors (1999, 227–228) ilmentää väkivallalle luotavia neutralisointitekniikoita väkivallasta aiheutuvien negatiivisten mielikuvien ja moraalisen arvottamisen vuoksi. Miesten taholta naisiin kohdistuva “kurittamisen” tarpeellisuus ja hyväksyttävyys esimerkiksi oikeanlaisen pukeutumisen tai yksinliikkumisen suhteen toimii myös osoituksena väkivallan oikeuttamisesta tietyissä tilanteissa siirtämällä syyllisyys ja moitittavuus tekijältä uhrille (Husso 2003, 70; Aaltonen 2006, 214, 96; Kaittila 2017, 94; Lidman 2017, 184). Tällöin väkivaltakäyttäytymisen legitimointi tapahtuu uudelleenmäärittelemällä teko tai sen kohde (Grönfors 1999, 228).

Parisuhdeväkivallan diskursiivista konstruointia voidaan tarkastella vallankäyttönä myös oikeuttamiseen rinnastettavan legitimoinnin näkökulmasta. Anu Pynnösen (2013, 20–22) mukaan legitimoinnilla tarkoitetaan erilaisten puheen tuottamisen strategioiden käyttämistä tietyn toiminnan hyväksyttävyyden perustelemiseen tai delegitimointiin eli torjumiseen, jolloin legitimointia voidaan pitää myös institutionalisoitumisen edellytyksenä (Vaara, Tienari ja Laurila 2006, 791–794; Reyes 2011, 804). Väkivaltaisen toiminnan kontekstissa toiminnan tulkintaan nojaavat diskurssit näyttäytyvät merkityksellisinä erityisesti niiden potentiaalisten seurauksien suhteen, sillä tällöin diskursiiviset konstruktiot vaikuttavat vahvasti myös ymmärrykseen väkivallan oikeuttamisesta haavoittavana toimintana; väkivaltaisen toiminnan legitimointi sen satuttavuudesta huolimatta saattaa vaikuttaa esimerkiksi lainsäädäntöön asti rakentaen ja järjestäen väkivaltadiskurssia yhä uudelleen.

Lisäksi Suvi Keskinen (2005, 79–80) on tarkastellut väkivallan oikeuttamiseen vaikuttavia kielellisiä käytäntöjä väkivaltatyön kontekstissa. Keskinen mukaan väkivallan vastuun vähättelyä ja väkivaltaa validina konfliktinratkaisumallina korostavassa diskursiivisessa ilmapiirissä tekojen puolustelu sekä seurausten merkitysten minimoiminen myös ammatillisissa käytännöissä vaikuttavat oleellisesti esimerkiksi uhrin vastuuttamiseen jatkaen myös väkivallan hyväksyttävyyttä lisäävää kulttuurista ymmärrystä. Aaltonen

(2006, 44) kuitenkin ilmentää väkivallan oikeuttamisen ja hyväksyttävyyden tarkastelun tärkeyttä, sillä mikäli “kyse on normaalina pidetystä kanssakäymisestä, siihen ei voi tai tarvitse puuttua, siitä ei voi loukkaantua ja sen pitäminen muuna kuin normaalina on moitittavaa”.

4 OIKEUTTAMINEN KODIN MAAILMASSA

Yhdistän tutkielmassani parisuhdeväkivallan diskursiivisen oikeuttamisen Luc Boltanskin ja Laurent Thévenot'n oikeuttamisteoriaan. Boltanski ja Thévenot käsittelevät teoksessaan *De la justification. Les économies des grandeurs* (1991; engl. käännös Porter 2006: *On Justification. Economies of Worth*) erilaisia moraalisiin arvoperusteisiin pohjautuvia arkipäivän jatkuvuuden katkaisevia julkisella argumentoinnilla suoritettuja kiista- ja konfliktinratkaisutapoja. Kiistoihin johtavat arvoja koskevat erimielisyydet pohjautuvat toimijoiden erilaisiin käsityksiin kriteereistä oikeutettuna koetulle toiminnalle tai perustelulle tilannekohtaisesti (Boltanski ja Thévenot 1999, 360; Boltanski ja Thévenot 2006, 38, 40). Konflikteja ratkaistaessa kuitenkin ainoastaan tietyt, moraalisen periaatteen ja arvon mukaisesti yhteisesti hyväksytyt argumentit toimivat molempia kiistan osapuolia tyydyttävänä ratkaisuna (Boltanski ja Thévenot 1999, 361–362). Hyödynnän tutkielmassani julkiseen argumentointiin nojaavaa moraalisen oikeuttamisen teoriaa, sillä tutkimusaineistona käyttämäni parisuhdeväkivaltaan liittyvien internet-keskusteluiden sijoittuminen julkiseen mediaan tekee väkivallan hyväksyttävyyden legitimoinnista julkisella argumentoinnilla suoritettun kiistan.

Hyväksyttävien oikeutusten keinoja tarkastellessaan Boltanski ja Thévenot erottelevat kuusi erillistä jaettujen arvojen moraaliseen järjestykseen perustuvaa valtapiiriä (*cit *), joihin materiaalisissa järjestyksissä vastaavat maailmat (*monde*) tukeutuvat (Lonkila ja Lehtonen 2013). Erityisesti Bosseuet'n teksteistä löydetyn kodin valtapiiriin¹ (*monde domestique*) (Boltanski ja Thévenot 1999, 370; Boltanski ja Thévenot 2006, 92) tarkastelu auttaa jäsentämään parisuhteessa käytettävän väkivallan oikeuttamisen keinojen ymmärtämistä. Kodin valtapiiri perustuu sekä oman että toisten hierarkkisten asemien tunnustamiseen, sukupolvien välisiin järjestyksiin sekä perinteisten toimintatapojen kunnioittamiseen (Boltanski ja Thévenot 2006, 165). Lisäksi oikeuttamisen keinot perustuvat ennen kaikkea perheen pään eli isän, tai vaihtoehtoisesti esimerkiksi yritysmaailmassa johtajan, hierarkkisen institutionaalisen aseman tunnustamiseen osana kodin arvomaailman perinteitä ja sosiaalista järjestystä (Luhtakallio ja Ylä-Anttila 2011, 36). Patriarkaaliseen ideologiaan perustuva näkemys jatkuvuudesta, perinteistä ja

¹ Rinnastan termin *kodin valtapiiri* kodin arvomaailmaan, sällä Boltanskin ja Thévenot'n moraalisen oikeuttamisen teoria käsittelee arvoihin perustuvia argumentteja. Malmelinin (2011, s. 57) mukaan *cit * on suomennettu myös *oikeuttamisen maailmaksi* (Ylä-Anttila, 2010), minkä lisäksi Kauppinen (2015, s. 322) käyttö käsitettä *oikeuttamisregiimi*.

järjestyksestä sekä muiden perheenjäsenten hallinnasta (Boltanski ja Thévenot 2006, 90, 164–178) osana yhteisen hyvän pyrkimystä (Boltanski ja Thévenot 1999, 365) toimii myös väkivaltaisen käyttäytymisen oikeuttamisen keinona osana hierarkkisen järjestyksen ylläpitämistä.

Patriarkaalisuus muodostaa sidosteisen ja moninaisen verkon suhteessa parisuhdeväkivaltaan erityisesti maskuliinisen kontrollin välityksellä, jolloin väkivaltaisen toiminnan oikeuttamisen strategiat voidaan perustaa patriarkaalisuutta ylläpitäviin normatiivisiin ja kyseenalaistamattomiin käytäntöihin. Patriarkaalisuudella tarkoitetaan sellaisia naissukupuolta alistavia sosiaalisia rakenteita ja käytänteitä, joihin miesdominanssilla on vaikutusta (Walby 1990, 20), ja esimerkiksi Hearn (1998, 115) kuvaa väkivallantekojen oikeuttamisen perustuvan erityisesti heteropatriarkaaliseen omistusoikeuteen suhteessa naiseen. Parisuhteessa tapahtuvan väkivallan selitysmallien pysyminen suhteellisen muuttumattomina ajasta toiseen (Husso 2003, 104) mahdollistaa myös väkivallankäytön hyväksyttävyyden perustelun jatkuvuuden (mt., 99). Lisäksi kulttuureissa, joissa interpersoonallinen väkivalta on laillisesti ja sosiaalisesti sanktioitua, ilmenee kuitenkin väkivallan hyväksyttävyyttä lisääviä asenteita, käytäntöjä sekä kulttuurisia käsityksiä (Husso ym. 2017, 2).

Patriarkaalisen ideologian hyväksymistä voidaan tarkastella myös maskuliinisuuteen liitettävien väkivaltarepresentaatioiden näkökulmasta. Heteromaskuliinisuus eli yleisenä ja hyväksyttävänä pidetty sekä feminiinisydestä ja homoudesta erottautumaan pyrkivä maskuliinisuuden malli on yhteydessä myös väkivallan hyväksyttävyyttä perusteleviin diskursseihin sekä väkivaltaisen maskuliinisuuden oikeuttamiseen (Jokinen 2000, 125, 215–227; 2017, 43). Lisäksi väkivaltaa on kuvattu tapana osoittaa itsemääräämisoikeutta ja tilanteen hallintaa, jolloin väkivallanteot saattavat tarjota osalle miehistä keskeisen keinon ylläpitää ja osoittaa maskuliinisuuttaan (Keskinen 2005, 60–61).

Vaikka Boltanski ja Thévenot eivät kuvaa toiminnan oikeuttamista väkivaltaisten konfliktien kontekstissa, julkisesti käytävän väkivallan hyväksyttävyyttä konstruoivan keskustelun voidaan nähdä edustavan julkista argumentointia vaikuttaen kielellisten rakennelmien välityksellä itse väkivallantekoihin ja kokemukseen väkivallan hyväksyttävyydestä. Kodin valtapiirin mukainen moraalisen oikeuttamisen mittapuu (ks. Lonkila ja Lehtonen, 2013) kuvaa ennen kaikkea väkivaltaan oikeuttavia selontekoja sekä väkivallantekijän vastuun ottamista omasta toiminnastaan. Lisäksi institutionaalisesti muita

korkeammassa asemassa olevien toiminnan oikeuttamisen argumentteja arvostetaan muita puolustuksia korkeammalle erityisesti kodin piiriin vedoten (Boltanski ja Thévenot 1991, 207–208, 212, 215), jolloin kodin maailman voidaan nähdä vaikuttavan vahvasti myös parisuhdeväkivaltakeskustelua jäsentäviin oikeuttamisen hegemonisiin diskursseihin (ks. Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016).

Myös toiseutettujen asema nähdään erityisen heikkona perinteisiin nojautuvassa kodin maailmassa (Thevenot 2011, 18), jolloin “väärinä” nähdyt konventionaalisesta miestapaisuudesta poikkeavat maskuliinisuudet koetaan muukalaisuuden ja toiseuttamisen kautta. Perinteisiin ja hierarkkiseen arvoperustaan perustuvassa kodin maailmassa muut, perinteistä poikkeavat ei-väkivaltaiset maskuliinisuuden mallit nähdään uhkana kodin institutionaaliselle rakenteelle ja ovat siksi heikosti muutettavissa. Kodin ulkopuoli koetaan vieraaksi ja pysyvyyttä uhkaavaksi tekijäksi (Salminen 2016, 17), jolloin vaihtoehtoisten maskuliinisuuksien lisäksi myös esimerkiksi feminiinisyys voidaan tietyissä tilanteissa nähdä kontrollin ja oman aseman väkivaltaista palauttamista vaativaksi uhaksi (Husso 2003, 107–108).

5 TUTKIMUKSEN METODOLOGISET VALINNAT

5.1 Metodi

Diskurssianalyttinen tarkastelu mahdollistaa kulttuurisesti rakentuneiden sukupuolistuneiden väkivallan selitysmallien sekä väkivaltaan liittyvän toimijuuden tai toimimatta jättämisen tutkimisen (Husso 2003, 324). Analysoin aineistoani kriittisen diskurssianalyysi avulla, sillä tutkimuksellinen kiinnostukseni kohdistuu erityisesti väkivallan hyväksyttävyyttä legitimoiviin institutionalisoituneisiin toimintatapoihin (ks. Pynnönen 2013, 29; Jokinen ym. 2016, 88–89); väkivaltakeskustelussa institutionalisoituneiden makrodiskurssien voidaan nähdä muodostavan yksilöiden mikrodiskursseihin vaikuttavia tulkintaresursseja (Jokinen 2000, 113). Lisäksi käyttämäni Boltanskin ja Thévenot'n oikeuttamisen teoria nojaa julkiseen retorisesti suoritettuun argumentointiin, jolloin kriittinen diskurssianalyysi näyttäytyy käyttökelpoisena väkivallan legitimointiin liittyviä sukupuolistuneita valta-asemia ja väkivallan diskursiivista ulottuvuutta yhdistävänä menetelmänä. Kriittinen ulottuvuus näkyy analyysissäni sekä kontekstin että intertekstuaalisuuden välityksellä; kieltä muuttamalla myös toimintatapojen muutos mahdollistuu (Mäntynen, Tapionkaski ja Pietikäinen 2018, 132).

Tarkastelen parisuhdeväkivallan diskursiivista oikeuttamista sekä väkivaltaisen maskuliinisuuden hyväksyttävyyden legitimointia osana institutionaalisia toimintatapoja seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

- 1) Miten parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa oikeutetaan väkivallan yksityiseen luonteeseen vetoamalla?
- 2) Miten parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa oikeutetaan avioliiton pyhyyteen vetoamalla?
- 3) Miten parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa oikeutetaan traditioihin vetoamalla?
- 4) Miten parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa oikeutetaan luonnollisiin ja biologisiin eroihin vetoamalla?

Lisäksi pyrin kiinnittämään huomioni aineistossa esiintyviin hegemonisoituneisiin parisuhdeväkivaltaa jäsentäviin diskursseihin.

Aloitin analyysiprosessin aineiston huolellisella läpikäynnillä välttämällä liiallista yksittäisiin puheenvuoroihin takertumista yhtenäisen kokonaiskuvan saavuttamiseksi, ja tein myös alustavia huomioita eri puheenvuorojen kiinnittymisestä muutamiin samankaltaisiin

teemoihin. Kokonaistarkastelun jälkeen siirryin aineiston koodaamiseen väri-symboli-merkintöjä apuna käyttäen. Useimmat puheenvuorot olivat melko lyhyitä, jolloin analyysiyksiköksi muodostui koko kommentti tai vastaavasti vain osa kommenttisisällöstä puheenvuoron sisältäessä tutkimuskysymyksilleni ei-relevanttia informaatiota. Lisäksi kiinnitin koodatessa huomiota puheenvuoron kokonaismerkityssisältöön sisältäen esimerkiksi käytetyt sanavalinnat. Täsmennän käyttämäni parisuhdeväkivalta-termin käsittämään aineistoni analyysin lähtökohtana heteroseksuaalisia dyadiseen rakkauteen perustuvia intiimejä suhteita niiden käsittäessä pääosan Suomen parisuhteista.

Systemaattisen koodauksen myötä osa puheenvuoroista jäi kuitenkin pois tutkimuskysymykseni kannalta merkityksettöminä koodeina. Merkityksettömillä koodeilla viittaa esimerkiksi pelkistä kysymysmerkeistä koostuviin puheenvuoroihin, OK-tyyppisiin kommentteihin, myötä- tai vastamielisyyttä ilmentäviin peukalo ylös tai alas -puheenvuoroihin sekä tutkimusaineiston kannalta ei-olennaisiin puheenvuoroihin (esimerkiksi oman tuotteen mainostus tai semanttisesti merkityssisällötön kommentti). Tallensin kuitenkin myös nämä merkityksettömät koodit omaksi tiedostokseen myöhempää mahdollista käyttö- tai tarkastamistarvetta varten. Koodaamisen jälkeen teemoittelin analyysiyksiköt laajemmiksi kokonaisluokiksi, joiden yhteyteen lisäsin muistiinpanoissani kuhunkin luokkaan soveltuvia teoreettisia jäsentelyitä tutkimuskirjallisuutta apuna käyttäen. Kokonaisluokkia muodostaessani merkitsin ylös myös tarkat sitaatit sekä niiden ilmenemiskohdat kussakin keskustelussa jatkokäyttöä varten.

Anu Pynnönen (2013, 25–28) tulkitsee kriittisen diskurssianalyysin kulkevan kolmivaiheisena prosessina edeten tekstuaaliselta tasolta tulkinnan kautta kriittiseen tarkasteluun. Myös tutkijan analyttisen position painopiste siirtyy vaiheittain analyytikon positiosta kohti kriittistä keskustelijaa (mts., 38–39). Jaottelin myös oman diskursiivisen analyysini kulkevaksi näiden edellä mainittujen vaiheiden kautta aloittamalla tekstitason analysoinnista analyysitason käsittäessä muun muassa sisällölliset merkitykset, sanat sekä tekstin rakenteen luokittelun. Havainnoivan tekstuaalisen analyysin jälkeen siirryin tarkastelussani vähitellen tulkinnan tasoon suhteuttamalla aineistoni laajempaan väkivaltadiskurssiin sekä yhteiskunnan nykyaikaan ja -tilaan; tekstin laajempi ymmärtäminen osana muuta (väkivalta)kontekstia tuottaa representaatioita tutkitusta ilmiöstä (mt., 33).

Diskurssien kautta tuotettujen representaatioiden tulkinnan jälkeen siirryin vähitellen tutkimuskysymysteni kannalta olennaiseen analyysin tasoon, kriittiseen diskurssianalyysiin. Kriittisen diskurssianalyysin vaiheessa kyseenalaistin aineistosta esiin nousseita parisuhdeväkivallan legitimoitua ja väkivaltaista maskuliinisuutta ilmentäviä konstruktioita sekä niiden taustalla toimivia diskursiivisia käytäntöjä, joiden avulla parisuhdeväkivallan oikeuttamisen ja väkivaltaista maskuliinisuuden valta-asetelmia luodaan ja uusinnetaan. Erityinen kiinnostukseni kohdistui niihin aineiston dominoiviin ja institutionalisoituneisiin hegemonisiin diskursseihin, jotka tekivät vaihtoehdoisen, “pehmeämmän” ja ei-väkivaltaisen maskuliinisuuden sekä parisuhdeväkivallan delegitimoinnin olemassaolon ja esiintuomisen mahdottomiksi. Tällä kolmivaiheisella prosessilla pyrin ymmärtämään tekstuaaliselta tasolta lähtien väkivaltaisen maskuliinisuuden ja parisuhdeväkivallan legitimoinnin valta-asemaa suhteessa muihin diskursseihin, sillä ilman alkuvaiheen tasojen tulkintaa myöskään yhteiskunnallisen vallan epätasapainon ymmärtäminen ei olisi mahdollistunut.

5.2 Aineisto

Valitsin aineistokseni suomalaisten uutismedioiden Ilta-Sanomien, Ylen sekä Iltalehden parisuhdeväkivaltaa käsittelevien uutisartikkeleiden verkkokeskusteluja (Taulukko 1) niiden rajoittamattomien luku- ja kommentointioikeuksien vuoksi, minkä lisäksi tarkastelin kahta Tiede-lehden keskustelupalstan parisuhdeväkivalta-aiheista keskustelua. Valitsin tarkasteluni kohteeksi kahdesta (IS, Yle, Tiede) neljään (IL) uutis- tai palstakeskustelua kustakin neljästä aineistolähteestä. Ensimmäinen verkkokeskustelu ajoittuu ajalle 12.08.2005–24.08.2005 ja viimeinen aikavälille 16.01.2019–11.07.2020. Analysoitavien keskustelujen määräksi muodostui kymmenen kappaletta, joista jokaisessa yksittäisten kommenttien määrä liikkui 31–219 kommentin välillä. Verkkokeskusteluja analyysiaineistona käytettäessä on kuitenkin huomioitava, että aineisto saattaa täydentyä vielä aineiston keräyshetken jälkeen. Kaksi kymmenestä uutisen tai forumin kommentoinnista oli kuitenkin sulkeutunut, eli näiden aineistojen voidaan olettaa pysyvän muuttumattomina.

Valitsin uutisartikkeleiden alaiset keskustelut analyysini lähtökohdaksi, sillä koin ajankohtaisten uutisten tarjoavan valmiin aiheen keskustelun pohjaksi sekä sopivat raamit puheenvuorojen lähtökohdille. Uutisartikkeleita aineistona käytettäessä on kuitenkin huomioitava myös itse uutisen sisältö, toimittajan positio sekä tekstin sävy

näiden tekijöiden mahdollisesti ohjatessa puheenvuorojen sisältöä. Utiskommentoinnin lisäksi tarkastelin myös kahta Tiede-lehden parisuhdeväkivaltaa käsittelevää keskustelua. Tiede-lehden kommentointiosio valikoitui tarkasteluni kohteeksi sen toimissa Sanoma Media Finlandin alla tarjoten laajan julkisen näkyvyyden ajankohtaisille tieteelliseen tietoon perustuvilla uutisilla.

Tarkastelemillani verkkokeskustelualustoilla kommentointi ei pääasiassa vaadi sisäänkirjautumisen yhteydessä muita tunnistetietoja lukuun ottamatta nimimerkkiä ja sähköpostiosoitetta. Käytetyt nimimerkit säilyttivät kommentoijien yksityisyydensuojan lähes täydellisesti pois lukien muutamat etunimi.sukunimi-muotoiset nimimerkit, jotka anonymisoin tunnistamattomaan ja jäljittämättömään muotoon. Kaikilla keskustelualustoilla tunnistetietojen peittämisestä huolehtivat myös sivustojen moderaattorit, jotka lukevat kommentit ennen julkaisua jättäen intimitteettiä loukkaavat puheenvuorot julkaisematta (pois lukien Tiede-lehden sivusto, joka käsittelee yksityisyydensuojaa heikentäviä kommentteja vasta julkaisun jälkeen). Parisuhdeväkivalta itsessään näyttäytyy erityisen sensitiivisenä, arkaluontoisena ja yksityiseksi koettuna asiana, mutta koen tiettyihin uutisiin tai keskustelunaloitukseen keskittyvän kommentoinnin tarjoavan tutkittaville paremman anonymiteetin verrattuna esimerkiksi henkilöityyn sosiaalisen median omakohtaisten kokemusten yksityiskohtaiseen läpikäyntiin.

5.3 Internet-aineisto tutkimusaineistona

Valikoimieni uutismedioiden erinomainen saatavuus verkossa mahdollistaa laajan heterogeenisen käyttäjäkunnan diskursiivisen vuorovaikutuksen, minkä lisäksi digitaalisen osuuden huomiointi nousee merkitykselliseksi julkisia diskursseja jäsentäväksi tekijäksi sen ollessa olennainen ja kiinteä osa yhteiskunnan kommunikaatioväyliä (Laaksonen 2018). Lisäksi mediavälitteinen informaatio mahdollistaa vaikuttavien tunteiden kokemisen myös sellaisilla elämänalueilla, joilla ihmisellä itsellään on vain vähän kokemusta (Mustonen 2009, 138–140). Tällöin myös lähi- ja parisuhdeväkivaltaa kokemattomat voivat osallistua väkivaltaisen maskuliinisuuden ja parisuhdeväkivallan oikeuttamisen tai delegitimoinnin konstruointiin samaistumisen sekä mediavälitteisen tunnekokemuksen avulla. Lisäksi digitaalinen kommunikaatio mahdollistaa myös sellaisten henkilöiden osallistumisen keskusteluun, jotka eivät muuten kykenisi tuottamaan sisältöä verbaalisesti (Peuronen

2011, 154–156). Verkkoympäristössä tapahtuva minuuden rakentuminen mahdollistaa myös reflektion materiaalista ympäristöstä laajemmin, jolloin yksilön on mahdollista tuoda esiin myös esimerkiksi helposti leimaavina pidettyjä asioita.

Parisuhdeväkivallan eri muotojen toisiinsa kietoutuneisuuden sekä limittäisyyden vuoksi pyrin myös valitsemaan Tiede-lehden forumin keskustelujen lisäksi uutisia useasta parisuhdeväkivallan ulottuvuudesta saadakseni mahdollisimman edustavan kuvan väkivaltaiselle maskuliinisuudelle asetetuista diskursseista parisuhdeväkivallan käsittäessä useita erilaisia väkivallan muotoja. Viimeaikaisiin keskustelunaloituksiin ja uutisiin keskittyvä kommentointi muotoutui tarkasteluni kohteeksi, sillä yhteiskunnan kulloinenkin aika ja tila vaikuttavat vahvasti sosiaaliseen ympäristöön sekä todellisuuden diskursiiviseen tulkintaan (Pynnönen 2013, 5). Lisäksi esimerkiksi ajankohtaisella lainsäädännöllä sekä sitä kautta yhteiskunnan normatiivisella tilalla on vahva yhteys tuotettuun diskursiiviseen todellisuuteen (Peuronen 2011, 145–160).

6 PARISUHDEVÄKIVALLAN HYVÄKSYTTÄVYYTTÄ LEGITIMOIVAT DISKURSSIT KODIN ARVOMAAILMAN NÄKÖKULMASTA

6.1 Yksityisyyden diskurssi

Yksityisyyden diskurssi yhdistyy oikeuttamisteoriassa parisuhteessa tapahtuvan väkivallan legitimointiin kodin yksityisenä nähdyn luonteen välityksellä; diskurssissa koti nähdään yksityisenä, vain perheen pään hierarkkisen vallan alaisuudessa toimivana tilana (Boltanski ja Thévenot 2006, 164–178). Lisäksi yksityisyyden diskurssi näkyy aineistossa maskuliinisen kontrolli- ja hallintaoikeuden sekä sukupuolten välisen epäsymmetrisen valta-asetelman välityksellä. Parisuhdeväkivallan tutkimuksessa koti on perinteisesti nähty yhteiskunnan muiden normien ulottumattomissa olevana tilana, jossa väkivalta ei näyttäydy yhtä sanktioituna kodin ulkopuoleen verrattuna (Husso 2003, 228–229). Seuraavissa puheenvuoroissa kodin yksityisyys väkivaltatoiminnan legitimoijana yhdistyy väkivaltaan osana näkymätöntä, miehiseen hallintaan perustuvaa kontrollia:

Nimenomaan parisuhteessa lyödään siksi että se edustaa yksityistä ja joillekuille yksityisyys edustaa terrorismia jossa ei tarvitse välittää mistään mitään ja sen yksityisyyden suojissa “uskalletaan” sellaista, mikä ei julkisesti tulis kuuloonkaan [...]

Parisuhteessa nimenomaan on kuitenkin kyse siitä että väkivaltainen kuvittelee jotenkin hyvin typerästi että se suhde suojaa ja siinä hän ikäänkuin omistaa sen kumppanin ja kun on tilaisuus lyödä niin lyö. [...] ja paljonhan ihmisissä on sitä pimeää puolta, joka puretaan nimenomaan julkisuuden katseilta ja vaikutusvallalta piilossa. Väkivaltainen luottaa siihen ettei se alistamansa uskalla nousta kapinaan eikä siis ole kiinnijäämisen ja omatoimisen häpäisyn vaaraa.

Puheenvuoroissa kodin yksityisyys rinnastetaan maskuliinisen hallinnan ohella muusta ulkomaailmasta erillisiin, väkivallan hyväksyttävyyttä lisääviin kodin sisäisiin normeihin, jolloin yhteiskunnan rikossäännösten ei katsota ulottuvan intiimin lähisuhteen tapahtuma-alueelle. Lisäksi otteissa kodin yksityisyys osana väkivallan legitimointia yhdistyy väkivallasta vaikenemiseen sekä siten myös oman kunnian ja kasvojen

säilyttämiseen kodin ulkopuolisten silmissä – myös Boltanski ja Thévenot (2006, 166) kuvaavat kotitalouden maineen muodostuvan erityisesti vierailijoiden näkemyksen perusteella. Useat parisuhdeväkivaltaa kuvaavat tutkimukset myös ilmentävät, kuinka vierailijoille sekä kodin ulkopuolisille henkilöille väkivaltaisen puolison kerrottu väkivaltakäyttäytyminen näyttää epäuskottavana ja irrationaalisena johtaen pahimmillaan uhrin syyllistämiseen (Husso 2003, 70, 257–258). Lisäksi parisuhdeväkivaltaa on kuvattu yksityisenä, vaikeasti lähestyttävänä ja salattuna ongelmana (Keskinen 2015, 17, 130).

Lisäksi yksityisyyden diskurssi pyrkii rationalisoinnin keinoin siirtämään toimijuuden väkivallantekijältä väkivallan kokijalle väkivaltatoiminnan aiheuttavana osapuolena, jolloin Grönforsin (1999, 227) mukaan väkivallan kohteesta muodostuu väkivaltatilanteen aktiivinen tuottaja. Väkivallantekojen vastuun ja toimijuuden heikentyminen esimerkiksi alkoholin, psyykkisen kuormituksen tai uhrin provosoinnin seurauksena ilmenee aineistossa huomattavan usein hyväksyttävänä kontrollin menettämisenä sekä perheen sisäisen järjestyksen hallintana yksityisessä tilassa lisäten väkivallan yksityistä luonnetta. Myös tutkimuskirjallisuudessa väkivallan selittäminen kontrollin menettämällä sitoutuu vahvasti kodin yksityiseen tapahtumapaikkaan, eikä kontrollin menettäminen näyttäyty väkivaltaa legitimoivana tekijänä kodin ulkopuolella (Husso 2003, 223; 228–229). Toimijuus ymmärretään tässä diskurssissa hyvin passiivisena viitaten väkivallantekijän heikentyneisiin toimintamahdollisuuksiin väkivaltatilanteen ratkaisussa: seuraavassa aineistolainauksessa hallitsevassa asemassa oleva mies näyttää provosoijan käyttäytymiseen reagoivana subjektina.

[...] Ei kai kukaan tule kotiin ja ala lyömään sanaa sanomatta. Jotakin täytyy olla näiden juttujen taustalla, juopottelua ja huoraamista sekä vastuuttomuutta tai muuten epäsosiaalista käytöstä kuten jatkuvaa suunsoittoa. [...]

Puheenvuorossa yksityisyyden diskurssi nojaa vahvasti väkivallan uhrin hierarkkisen aseman vastaiseen olemukseen tai toimintaan. Kodin oikeuttamisen arvojen mukaisesti ymmärretty naisen arvoaseman vastainen käyttäytyminen, alkoholi sekä vääränlaisena koettu seksuaalisuus toimivat väkivallan legitimoinnin perusteina yksityisessä tilassa tapahtuville uhria syyllistävälle selonteolle kyseisessä aineisto-otteessa. Epäsopivalla ja hierarkkisen aseman vastaisella käyttäytymisellä Boltanski ja Thévenot (2006, 176–177) käsittävät esimerkiksi huomion herättämisen, liiallisen kovaäänisyyden, vastaan

väittämisen, kaikenlaisten ongelmien aiheuttamisen sekä muun johtavassa hierarkkisessa asemassa olevan henkilön kyseenalaistamisen.

Yksityisyys väkivallan legitimoijana kohdistuu diskurssissa kodin tilallisen ulottuvuuden lisäksi myös parisuhteen yksityisenä ja intiiminä koettuun luonteeseen. Seuraavassa aineisto-otteessa kodin arvomaailman yksityisyys sitoutuu väkivallan hyväksyttävyyteen parisuhteen interpersoonallisena tekijänä toisin kuin esimerkiksi yritysmaailmassa, jossa oman osaston johtajan epäoikeudenmukaista toimintaa tai provosointia ei nähdä riittävänä väkivallantekojen hyväksyttävyyden perusteluna.

Jos meillä olisi mies joka jatkuvasti muotoilee rouvansa leukaperiä uusiksi, niin olisiko tässä miehessä miestä mennä ja tirvaista esim. pomaan työmaalla turpaan sen takia että pomokin saattaa sanoa jotain ivallista mitä tämä lyöskentelijä ei sitten jaksa sulattaa?

Sitaatissa ilmenevä tilallinen ja interpersoonallinen yksityisyys näkyvät erityisesti siinä, kuinka maskuliinista toimijuutta suosiva yhteiskunnallinen valtarakenne mahdollistaa kodin arvomaailmassa alempiarvoisena nähdyn puolison väkivaltaisen ja instrumentaalisen hallinnan jatkuvuuden kodin yksityisessä tilassa. Hallinnan yhdistyminen yksityisyyden diskurssiin ilmenee erityisesti ajatuksessa miehen vastuun ulottumisesta myös muihin perheenjäseniin (Boltanski ja Thévenot 2006, 169). Miehen nähdään olevan vastuussa alimmaistensa kunniasta ja arvosta, jolloin myös hierarkiassa alempien oletetaan käyttäytyvän puolisonsa aseman tunnustamisen mukaisesti. Perheiden yksityisyyteen liittyvien sosiaalisten normien on myös kuvattu toimivan väkivaltaan altistavina yhteisöllisinä tekijöinä (Salomaa 2005, 122).

6.2 Pyhyden diskurssi

Pyhyden diskurssissa perheen ja avioliiton symbolinen merkitys pyhänä liittona toimii parisuhdeväkivaltaa legitimoivana tekijänä. Symbolisten merkitysten lisäksi kodin arvomaailmassa pyhyden diskurssi väkivallan oikeuttamisen konstruktiona rakentuu epätasa-arvoisiin sukupuolittuneisiin rooleihin (vrt. Giddens 1992). Pyhyden diskurssi yhdistyy kodin arvomaailmassa ideaaliin romanttisesta rakkaudesta, elinikäisestä liitosta sekä parisuhteen jatkuvuudesta, jolloin institutionaalisen parisuhteen säilyttämisen pyrkimyksestä muodostuu este väkivalla delegitimoinnille. Avioliiton on kuvattu näyttäytyvän edelleen yksilöä kontrolloivana ja jakavana instituutiona muun muassa sen

suvun jatkamiseen tähtäävän merkityksen vuoksi (Pylkkänen 2012, 10).

Lisäksi väkivaltaa mahdollistava maskuliinisuuteen liitetty toimijuus ilmenee pyhyiden diskurssissa hallitsevalle asemalle määritellyn vastuullisuuden välityksellä (Boltanski ja Thévenot 2006, 169; Lehtonen ja Lonkila 2008, 343). Vastuullisuus yhdistyy muiden perheenjäsenten hallinnan ja kontrolloinnin lisäksi ajatukseen isästä avioliiton institutionaalisen jatkuvuuden turvaajana, jolloin väkivallan legitimoinnissa korostuu isän vastuu parisuhteen yhteiskunnallisesta onnistumisesta. Avioliiton pyhyiden yhdistäminen yhteiskuntaa jäsentäviin institutionaalisiin merkityksiin ilmenee aineisto-otteessa seuraavasti:

Veikkaan, että se perinteinen avioliiton ”pyhyys” tai ”lopullisuus” on näissä tapauksissa usein korostunut niin, että avioliittoa pyritään kestäämään kaikissa sen ylämäissä hyveen omaisella sinnikkyydellä. Pyhyydellä tarkoitan enemmänkin yhteiskunnan korostamaa avioliiton asemaa instituutiona kuin jotain uskonnollista merkitystä, vaikkakin parisuhteen muotti avioliitossa on historiallisesti karkaistu helvetin tulesa, eikä siten tule rikkoa.

Puheenvuorossa avioliitto näyttäytyy sosiaalisia suhteita ja yhteiskunnallista järjestystä jäsentävänä tekijänä. Pyhyiden yhdistäminen avioliiton institutionaaliseen merkitykseen sitoutuu kodin arvomaailmassa Boltanskin ja Thévenot'n (2006, 90) mukaan erityisesti jumalallisesti osoitetun hierarkkisen aseman periytymiseen ja yhteiskunnallisen arvojärjestyksen uusintamiseen perherakennetta jatkavien tulevien sukupolvien välityksellä. Tällöin avioliiton institutionaalisen aseman turvaaminen ohittaa väkivallan satuttavuuden sekä moraalisen tuomittavuuden lisäten väkivallan hyväksyttävyyden legitimointia.

Avioliiton institutionaalisen merkityksen lisäksi naisen vääränlaisena koettu seksuaalisuus näyttäytyy pyhyiden diskurssissa useissa puheenvuoroissa parisuhdeväkivaltaa legitimoivana perusteluna. Vääränlaisena koetun seksuaalisuuden suhteen sekä epäilty uskottomuus että uhrin itsensä altistaminen seksuaalirikoksille esimerkiksi liian paljastavan pukeutumisen välityksellä sitoutuvat pyhyiden diskurssissa kokemukseen puolison seksuaalisuuden omistajuuden jakamisesta muiden maskuliinisten toimijoiden kanssa (ks. Husso 2003, 104). Tällöin pyhänä koettu avioliitto yhdistyy erityisesti sen institutionaaliseen asemaan, jolloin pyhää sopimusta uhkaava murentuminen toimii parisuhdeväkivallan legitimoinnin perusteena. Myös Douglas

(2005) liittää (avioliiton) pyhyden yhteiskunnallisen järjestyksen ylläpitämiseen.

Vääränlaisena koetun seksuaalisuuden performoinnin lisäksi mustasukkaisuus koetaan avioliiton institutionaalisen aseman ja jatkuvuuden pyhyttä uhkaaviksi tekijöiksi, mikä näkyy aineistossa laajasti väkivaltaa legitimoivana perusteena. Mustasukkaisuutta on tulkittu parisuhdeväkivallan legitimoijana erityisesti eroottis-romanttisen tarinan näkökulmasta, jolloin sukupuoli ja seksuaalisuudesta muodostuu viitekehys väkivaltatilanteiden tulkinnalle (Husso 2003, 98). Lisäksi väränlaisena nähtyä seksuaalisuutta ja feminiinisyyden osoitusta on käytetty seksuaalisen väkivallan tutkimuksessa väkivallan hyväksyttävyyttä lisäävinä selontekoina muun muassa seksuaalisen väkivallan suhteen (Aaltonen 2006). Mustasukkaisuus ilmenee parisuhdeväkivallan legitimoinnin perusteena aineistossa esimerkiksi seuraavissa otteissa:

Taidat nyt puhua näistä mustasukkasista sormenvääntelijöistä [...] [jotka] kotona kyttää sekuntikellon kanssa koska muija palaa duunista...

[...] Mutta on myös sellainen masokistin muoto joka kerjää muilta kidutusta. [...] Ansaitsee tai ei mutta ei ole järkevää mennä minihameessa Harlemiin pippaloimaan keskellä yötä.

Avioliiton pyhän konstruktion murtumisen uhan lisäksi aineisto-otteissa ajatus puolison miehisestä hallinnasta sekä kokemus omistusoikeudesta yhdistyvät oikeuttamisen teorian kodin maailmaan miehen hallintaoikeuden välityksellä. Kodin arvomaailman käsittein hallitsijan aseman sekä uskottavuuden kyseenalaistaminen uskottomuudella voidaan nähdä myös osoituksena luottamuksen perussuhteen pettämisestä sekä hallinnan kyseenalaistamisesta (Boltanski ja Thévenot 2006, 175, 178), joka pahimmillaan johtaa väkivaltaan perheen sisäisen dynamiikan ja hierarkian palauttamiseksi.

6.3 Traditioiden turvaamisen diskurssi

Traditioiden turvaamisen diskurssi ilmenee kodin arvoihin perustuvassa oikeuttamisessa perinteiden, tapojen, sukupolvien ja niiden jatkuvuuden turvaamisen käsittein. Traditioiden turvaamisen diskurssi käsittää erityisesti sosiaalisesti omaksutut perustelut väkivaltaisen maskuliinisuuden ja parisuhdeväkivallan oikeuttamisessa syyllisyyttä vähentävinä perusteina. Perinteiden ja sukupolvien diskurssilla viitataan sekä jo olemassa oleviin väkivaltaista maskuliinisuutta ja parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyttä

legitimoiviin institutionalisoituneisiin konstruktioihin että patriarkaalisen, isännän hallitsijavallan uusintamiseen sosiaalistumisprosessissa osana kodin arvomaailmaan nojaavia parisuhdeväkivallan oikeuttamisstratigioita.

Perinteiden ja sukupolvien diskurssissa parisuhdeväkivallan tekojen vastuun vähättely perustuu erityisesti sosiaalistumiseen, mallioppimiseen sekä väkivaltaa hyväksyvien toimintatapojen omaksumiseen osana institutionalisoituneita rakenteita. Seuraavissa aineisto-otteissa väkivallan tekijän ja uhrin toimijuudet näyttäytyvät hyvin passiivisena, ja vastuu väkivaltatoiminnasta siirretään ulkoisiin ja itsestä riippumattomiin väkivallan hyväksyttävyyttä edistäviin perinteiden jatkamista mahdollistaviin rakenteisiin.

Lasten osalla tarvitaan kuitenkin aina ne aikuiset, jotka myötävaikuttaa. Jonkinlaista ketjureaktiota tuppaa olemaan väkivaltakäyttäytymisessä. Aikuiset alistaa lasta, joka alistaa pienempiä lapsia ja samaa sitten koko yhteiskunnassa niin että jossakin päälliköidään ja alistetaan muita [...]

Toimintamallit (henkinen/fyysinen väkivalta) riitatilanteissa on opittu vanhemmilta sukupolvien ajan. Maan tapa. Vastahan tuo kriminalisoitiin esim. lasten ruumiillinen kuritus.

Aineisto-otteissa sosiaalistumisen välityksellä opitut väkivallan toimintamallit näyttäytyvät väkivaltaa legitimoivina institutionalisoituneina oikeuttamisen perusteina. Lisäksi traditioiden jatkuvuuden diskurssi yhdistyy otteissa heikkona ja passiivisena koettuun toimijuuteen sekä tekijyyden ja uhriuden yhteenkietoutumiseen, jolloin vastuullisuus väkivaltakäyttäytymisestä siirretään opittuihin toimintatapoihin ja vanhemmilta omaksuttuihin väkivaltaisiin malleihin. Esimerkiksi lapsuudenkokemuksia on kuvattu tällaisiksi väkivaltaa legitimoiviksi perusteluiksi osana väkivallan hyväksyttävyyttä lisääviä moraalisia diskursseja (Hearn 1998, 117–118). Lisäksi kodin arvomaailmaan perustuva ajatus perinteiden ja sukupolvien jatkuvuudesta on nähtävissä myös esimerkiksi Ronkaisen (2017, 33) mukaan siinä, kuinka patriarkaalisen ideologian hyväksyminen lisää parisuhdeväkivallan riskin kasvua (Lenton 1995; Allen ym. 2009; Hamby 2014).

Aineistossa ilmenevän traditioiden turvaamisen diskurssin mukaisesti Boltanski ja Thévenot (2006, 167) ilmentävät käyttäytymisen luonnollista, rutiininomaista kehollista esiintyvyyttä tapaoppimisen ja sosiaalistumisen tuloksena. Tällöin väkivallan voidaan

kuvata olevan niin olennainen osa maskuliinista vuorovaikutuskokonaisuutta ja konfliktinratkaisua, ettei parisuhteessa tapahtuvaa vallankäyttöä aina edes ymmärretä väkivallaksi tai väkivaltaa legitimoidaan esimerkiksi vahinkoon viittaamalla, jolloin oma vastuullisuus tapahtuneeseen minimoituu (ks. Hearn 1998, 85). Lisäksi väkivallan tekniikoiden oppimisen, väkivallan käyttämisen tunteiden ilmaisuna sekä väkivaltaiseen konfliktinratkaisuajatuksen sosiaalistumisen on kuvattu lisäävän väkivallan mahdollisuutta myös omaa puolisoa kohtaan (Jokinen 2017, 49).

Perinteiden ja sukupolvien diskurssissa parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyden legitimointi tapoihin ja perinteisiin viittaamalla yhdistyy kodin maailmassa myös isänmaan merkityksen arvostamiseen (ks. Malmelin 2011, 73). Insitutionalisoituneiden toimintatapojen ymmärtäminen osana arvostettavan isänmaan rakenteita vaikuttaa väkivaltatoiminnan legitimointiin ja kokemuksiin väkivallan hyväksyttävyydestä, jolloin väkivaltainen maskuliinisuus näyttäytyy legitimoituna kulttuuristen perinteiden mukaan toimimisena. Tällöin myös yksilön kokema vastuu väkivallan satuttavuudesta lieventyy. Aineistossa perinteisiin ja sukupolviin perustuvalla diskurssilla osana traditioiden jatkuvuutta viitataan kansallisen kulttuurihistorian merkityksiin väkivallan legitimoijana esimerkiksi perinteiden ja tapojen käsittein.

Lisäksi perinteiden ja sukupolvien jatkuvuutta korostava diskurssi osana institutioinalisoituneita väkivaltaa legitimoivia toimintatapoja keskittyy useassa puheenvuorossa viranomaisorganisaatioiden toimintaan väkivaltaisen käyttäytymisen jatkumisen mahdollistajana uhrin kokemuksen vaimentamisen välityksellä, mikä ilmenee esimerkiksi seuraavassa aineisto-otteesta:

Niinhan se valitettavasti menee, että uhria pidetään syyllisenä. Jos ei muuten, niin oikeuslaitos päästää tekijän mahdollisimman pienellä tuomiolla, kun on lieventäviä asianhaaroja. Esim. lyönti ei ollut tarkoitettu kasvoihin tai muuta yhtä typerää. Suomessa ei parisuhdeväkivallasta saa mitään muuta, kun pään silitystä ja uhri jää täysin unohduksiin.

Otteessa viranomaisorganisaatioiden toiminta väkivallantekojen hyväksyjänä voidaan nähdä osoituksena kodin arvomaailman hierarkkisesta ja oman aseman tunnistamiseen perustuvasta järjestyksestä, jossa johtavassa asemassa toimivat viranomaisauktoriteetit näyttävät parisuhdeväkivaltadiskursseja hallitsevana ja jäsentävänä tahona esimerkiksi

juridisten käytäntöjen välityksellä. Tällöin väkivaltakäyttäytyminen näyttäytyy kiinteänä osana institutionaalisia rakenteita lisäten parisuhdeväkivallan legitimoitua asemaa.

6.4 Luonnollistettujen erojen diskurssi

Luonnollistettujen erojen diskurssi käsittää sukupuolten välisiin biologisiin eroihin sekä maskuliinisuuden ja feminiinisuuden dualistisuuteen perustuvia normalisoinnin keinoin tuotettuja parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyden perusteluita. Naturalisaatio- tai luonnollistamiskurssissa luonto nähdään sosiaalisia järjestyksiä rakentavana voimana, jolloin sosiaaliset hierarkiat nähdään muodostuvan luonnosta eikä ihmisten toiminnasta lähtöiseksi (Jokinen ym. 2016, 89–90). Biologiset erot koetaan perustavanlaatuisena ylemmyyttä osoittavana jaotteluna (Boltanski ja Thévenot 2006, 90), joka määrää koko biologisten erojen ympärille rakentuvan yhteiskunnallisen hierarkian ja jolloin luonnollistetut suhteet eri toimijoiden välillä toimivat hierarkkisen arvojärjestyksen perustana (mt., 143). Lisäksi ajatus ihmisen yleisestä arvokkuudesta (*common dignity*) ymmärretään suoraan luonnosta lähtöiseksi (mt., 141). Boltanski ja Thévenot (2006, 165) myös kuvaavat isää perinteiden ruumiillistumana, mikä yhdistää perinteiden jatkuvuuden tärkeyden suoraan biologiseen miehen ruumiiseen: “– – *constructed in the image of father, whose state is worth is highest because he is the incarnation of the tradition.*”

Biologisten erojen diskurssi osana kodin maailmaan perustuvaa parisuhdeväkivallan tekojen normalisointia perustuu aineistossa miehisen voiman, aggressiivisuuden, kehojen fyysisten eroavaisuuksien, evoluution sekä maskuliinisen hallinnan käyttämiseen väkivallantekojen vastuun vähentämisessä. Boltanskin ja Thévenot’n oikeuttamisen arvomaailmojen kodin maailmassa luonnollistettujen erojen diskurssi näkyy erityisesti hallitsijan, johtajan tai isän eli yleisimmin miehen ylemmyyden ja paremmuuden luonnollistamisessa. Lisäksi Thévenot käyttää kodin maailmassa isään ja isänperintöön liitettävää *patrimonial*-käsitettä (Malmelin 2011, 75), mikä viittaa suoraan luonnollisina nähtyihin eroihin sekä sukupuolten että sukupuolille tarjoutuvan valtaanpääsyn suhteen. Naturalisaatiodiskurssissa parisuhdeväkivallan tekijyys puolestaan näkyy sekä passiiviseen että aktiiviseen toimijuuteen asemoitumisen sekoituksena; aineistossa väkivaltaa oikeutetaan esimerkiksi voiman liiallisella käytöllä kuitenkin ymmärtämättä oman fyysisen toiminnan satuttavuutta.

Miesten vartalo jossa on lihaksia ei ehkä ole yhtä tunneherkkä kuin mitä

naisten. [...] Pidän hyvin mahdollisena sitä että joskus jotkin miehet eivät hoksaa kun käytetään liikaa voimaa naista kohtaan. [...] Tai kun mies pitelee naista hetken verran aloillaan että saa hetken sanoa asioita ei tajua että se pelkkä pitelemine satuttaa.

Sitaatissa väkivallan satuttavuus näyttäytyy hyvin erilaisena nais- ja miesruumiissa. Väkivallan satuttavuuden tunnistamattomuus yhdistyy otteessa mieskehon dominoivaan asemaan; maskuliininen ruumis näyttäytyy normina, johon feminiinistä, herkemäksi ja kipualttiimmaksi koettua kehoa verrataan. Tällöin väkivallan legitimointi perustuu väkivallan vastuullisuuden heikentymiselle fyysisten ja biologisten erojen perusteella. Biologisiin eroihin ja miessukupuolelle tyypillisenä nähtyyn aggressiivisuuteen viittaamista on käytetty väkivallan hyväksyttävyyttä lisäävinä perusteluina (Nyqvist 2001, 22; Niemi-Kiesiläinen 2004, 48–49).

Lisäksi maskuliinisuus näyttäytyy aineistossa merkittävänä parisuhdeväkivaltaa legitimoivana oikeuttamisen strategiana osana kodin arvomaailman luonnollisiin järjestyksiin perustuvia hierarkkisia jakoja. Parisuhdeväkivaltaa legitimoidaan aineistossa erityisesti osoituksena maskuliinisuudesta ja erontekona homoseksuaalisuudesta sekä feminiinisydestä, jolloin maskuliinisuuden ja siten hallitsijuuden sekä valta-aseman kyseenalaistaminen koetaan aineistossa väkivaltaan oikeuttavaksi perusteluksi.

[...] On nimittäin hyvin vaikea hillitä käytöstään silloin, kun nainen haukkuu sinua homoksi. Se on varmaan ainoa hetki, jolloin tekee mieli kajota naiseen kovakouraisesti. [...]

Otteessa ilmenee maskuliinisuuden sitouttaminen väkivaltaan. Lundgren (1992) ilmentää väkivallan olevan maskuliinisuuden vahvistamista sekä osoitus sen symbolisesta merkityksestä (Husso 2003, 77; ks. Grönfors 1994), minkä lisäksi sosiaaliseen sukupuoleen yhteydessä olevan maskuliinisuuden voidaan nähdä olevan kantajalleen tärkein identiteetti, jolle muut identiteetit ovat alisteisia (Grönfors 1994, 68). Tällöin aineistossa esiintyvä maskuliinisuuden kyseenalaistaminen uhkaa biologisiin eroihin perustuvaa miehuutta vaatien väkivaltaista identiteetin palauttamista.

Maskuliinisuuden kyseenalaistamisen ja miehisen kyvykkyyden osoittamisen tarpeen

lisäksi kodin arvomaailman sosiaalisiin jakoihin perustuen väkivaltaa legitimoidaan aineistossa (heteroseksuaalisen) miessukupuolen kyvyttömyydellä ilmaista itseään verbaalisesti, jolloin väkivalta näyttäytyy maskuliinisuuteen liitettävänä kommunikaatio-, konfliktinratkaisu- ja selviytymisstrategiana. Maskuliinisen hallinnan yhdistäminen heikompaan verbaaliseen kyvykkyyteen sekä väkivallan rinnastaminen kommunikointiin toimii aineistossa väkivaltaa legitimoivana tekijänä esimerkiksi seuraavasti:

Lyöminen on kai yleensä viimeinen keino? Kliseisesti sanottunahan naisilla on perinteisesti paremmat sosiaaliset taidot (= parempi kyky satuttaa henkisesti), ja kun miehellä ei ole yhtä tehokkaita keinoja puolustautua verbaalisesti, hän turvautuu lopulta nyrkkiin.

Aineisto-otteessa voima ja (väki)valta näyttäytyvät miehen biologiaan kyseenalaistamattomina kuuluvina ominaisuuksina, jotka oikeuttavat paitsi miehen hierarkkisesti korkeamman aseman mutta myös väkivallan käytön fyysisen voiman osoituksena alempien hallinnasta. Otteessa väkivallan oikeutukset kiinnitetään suoraan luontoon ja maskuliinisen toimijan heikompana koettuun verbaaliseen ongelmanratkaisuun, mikä näkyy tavassa ilmaista luonnollista järjestystä väkivaltaisen toiminnan perusteena. Spontaanin väkivaltakäyttämisen, kuten tavaroiden heittäminen, on kuvattu ilmentävän väkivaltaisten miesten konfliktinratkaisua (Nyqvist 2001, 123).

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA PÄÄTÄNTÖ

Olen tarkastellut tässä tutkielmassa väkivaltaisen maskuliinisuuden oikeuttamista ja parisuhdeväkivallan legitimoinnin keinoja. Tutkin kriittisesti parisuhdeväkivaltaa legitimoivia diskursseja Laurent Thévenot'n ja Luc Boltanskin oikeuttamisteorian kodin arvomaailman lähtökodista, sillä julkisella argumentoinnilla suoritettavaan oikeuttamiseen nojaava tutkimusaineistoni mahdollistaa institutionaaliseksi muuttuneiden ja hegemonisten diskurssien ymmärtämisen parisuhdeväkivallan hyväksyttävyyttä dominoivina valtapositioidena. Olen pyrkinyt tutkimusasetelmani avulla löytämään osaymmärrystä siihen, kuinka inhimilliselle elämälle, yksilön integriteetille sekä psyykkiselle ja ruumiilliselle turvallisuudelle muodostava väkivallan uhka näyttäytyy niin kiinteänä osa yhteiskuntaa laajasti määrittelevää avioliitto- ja parisuhdeinstituutiota.

Oikeuttamisteoriassa esiintyvä kodin arvomaailma tarjoaa uuden tarkastelukulman parisuhteessa tapahtuvan väkivallankäytön oikeuttamiseen. Boltanskin ja Thévenot'n moraalisen oikeuttamisen teorian kodin maailma muodostaa yhtymäkohdan parisuhdeväkivallan kulttuurihistoriallisten kehityskulkujen sekä aineistosta ilmenevien diskurssien välille; parisuhteen yksityisenä koettu luonne, avioliiton pyhä ja symbolinen merkitys, parisuhteen perinteet ja normatiiviset toimintatavat sekä nais- ja miesruumiiden erilaisuuksiin perustuvat parisuhdeväkivallan legitimoinnin keinot edustavat yhteiskunnan institutionaaliksi muuttuneita väkivaltaa hyväksyviä käytäntöjä. Yhteiskunnan historiallisen kontekstin huomioimisen on kuvattu muodostuvan tärkeäksi tekijäksi pyrkiessä ymmärtämään sekä instituutioiden että yksilöiden taholta tapahtuvan parisuhdeväkivallan hyväksymisen, suvaitsemisen, normalisoimisen ja sivuuttamisen käytäntöjä (Grönfors 1999, 245).

Diskursseissa esiintyvät institutionalisoituneet väkivallan legitimoinnin keinot sitoutuvat diskurssien välityksellä vastuuseen, toimijuuteen sekä niiden puutteeseen osana kodin arvomaailmaan perustuvaa oikeuttamista; toimijuudella joko puolustetaan väkivaltatoimintaa tai sitä käytetään passivoittamaan toinen väkivallan osapuolista. Esimerkiksi yksityisyyden diskurssissa on nähtävissä sekä Hearnin (1998, 115–116), Husson (2003, 75) että Partasen (2008, 32) tutkimusten mukaiset tulokset kontrollin menettämisestä väkivallan vastuuta vähentävänä oikeuttamisen perusteena. Kodin arvomaailmasta nouseva kokemus kodin yksityisyydestä yhdistyy myös parisuhdeväkivallan huomattavaan osuuteen piilorikollisuudesta, jolloin

parisuhdeväkivalta näyttäytyy poikkeustapauksena sekä toiseutettuja leimaavana marginaalisena ongelmana (ks. Husso 2003, 88–89, 222). Lisäksi väkivallan ulossulkeminen, kieltäminen ja tunnistamatta jättäminen muodostuvat osaksi väkivallan prosessia parisuhdeväkivaltaa legitimoivina käytäntöinä (mt., 70, 256) yksityisyyden diskurssissa.

Väkivallan yksityisen luonteen lisäksi avioliiton pyhyden ja symbolisen arvon korostaminen väkivaltatoiminnan hyväksyttävyyden perusteluina vaikuttavat parisuhdeväkivallan legitimointiin. Pyhyden diskurssissa avioliiton symbolista merkitystä ilmentävät subjektiivisen minuuden korvaamisen tärkeys miehen määräämällä julkisella hyvällä (Boltanski ja Thévenot 2006, 168), jolloin ajatus avioliiton pyhästä merkityksestä perheen jatkuvuuden ja paikallisen läheisyyden suhteen ohittaa väkivallasta aiheutuneen inhimillisen kärsimyksen lisäten väkivallan hyväksyttävyyttä sekä vähentäen uhrin kokemuksen merkityksellisyyttä. Lasten ja perheen säilyttämisen kustannuksella yhdessä pysyminen väkivallasta huolimatta korostaa avioliiton symbolista merkitystä väkivallan hyväksyttävyyden lisääjänä, ja avioliitosta eroamisen on koettu merkitsevän institutionaalisessa tehtävässä epäonnistumista (Husso 2003, 144–147). Lisäksi pyhyys parisuhdeväkivallan legitimoinnin perusteena yhdistyy aineistossa vahvasti myös ajatukseen institutionaalisesta solmitusta avioliitosta, sillä avioliitosta poikkeavat parisuhteen sääntelymallit koetaan avioliittoa vähempiarvoisina (Pylkkänen 2012, 9).

Yksityisyyden ja pyhyden diskurssien lisäksi traditioiden turvaamisen sekä biologisten erojen diskurssit toimivat väkivaltaista maskuliinisuutta legitimoivien institutionaalisten rakenteiden konstruoinnina. Boltanski ja Thévenot kuvaavat traditioiden jatkuvuutta hyvien tapojen ja perinteiden jakamisen sekä lasten sosiaalistamisen merkityksellä kodin arvomaailmassa. Tällöin lapsesta asti omaksutut, sisäistetyt ja automatisoituneet käyttäytymisen mallit (Boltanski ja Thévenot 2006, 173) mahdollistavat parisuhteessa tapahtuvan väkivallan legitimoinnin perustelun miehen ylempään valta-asemaan sitoutumisen keinoin ilman kyseenalaistamisen ja vaihtoehtoisten oikeuttamisen perusteiden tarvetta. Tällainen sekä tarkoituksellinen että tahaton epätasa-arvoisen sosiaalisen ja sukupuolisen jaon opettaminen nuoremmille sukupolville vahvistaa väkivaltaperinteen jatkumoa, jolloin myös uhrin kokemuksen vaientuminen ja väkivallan piiloisuus korostuvat osana oikeuttamisen käytäntöjä. Parisuhteessa tapahtuvan väkivallankäytön jatkuminen on nähtävissä myös Lidmanin (2015, 17–18; ks. Matikainen

2002) käsittein väkivallan hyväksyttävyyttä lisäävässä suomalaisessa väkivallan asennehistoriassa.

Traditioiden turvaamisen diskurssin lisäksi myös luonnollistettuihin eroihin perustuvassa diskurssissa hegemonisiin diskursseihin osallistumista on rajoitettu toimijuuden suhteen. Väkivaltaa oikeuttavaan puheeseen sisäänpääsy rajoittuu kodin maailmassa erityisesti patriarkaaliseen maskuliinisuuteen asemoitumiseen sekä johtaja-aseman tunnustamiseen osana luonnollistettuja biologisia eroja, ja esimerkiksi Luhtakallion ja Ylä-Anttilan (2011, s. 36) mukaisesti hierarkkisessa instituutiorakenteessa korkealla olevan henkilön pelkkä arvoasema riittää esitettyjen argumenttien tärkeänä pitämiseen. Lisäksi naiset identifioidaan hallitseviin positioihin nähden vähemmän arvokkaiksi henkilöiksi (*less worthy persons*) (Boltanski ja Thévenot 2006, 167–168), jolloin arvokkuus kodin maailmassa yhdistyy myös toimijuuden mahdollisuuksiin heikentäen muiden kuin hallitsija-asemassa olevien osallistumista delegitimoivien väkivaltadiskurssien ja ei-väkivaltaisten maskuliinisuuksien konstruoimiseen.

Vaikka yksilöä vastuuttavan toimijuuskäsityksen ja amerikkalaistyyppisen liberaalin pluralismin (ks. Ervanti 2014, 22) nähdään jäsentävän vahvasti nyky-yhteiskuntaa, yksilöllisyyttä korostavassa maailmassa parisuhde voidaan käsittää erityisenä yhteisyyden kokemisen tilana. Parisuhde yhteisyyden kokemisen tilana yhdistyy kodin arvomaailmassa myös ajatukseen kollektiivisesta parisuhdeyksiköstä, jossa oman subjektiviteetin ja henkilökohtaisten halujen sekä tarpeiden sivuuttaminen yhteisten motiivien perusteella näyttäytyy tavoiteltavana. Vaikka muodollisen tai avoimen patriarkaalisuuden on ymmärretty pääosin kadonneeksi viimeisten vuosisatojen aikana (Kimmel, Hearn ja Connell 2005, 19, 22), juuri yhteisyys toimii parisuhteen muista yhteiskunnan toiminnoista erottavana tekijänä – tekijänä, joka mahdollistaa patriarkaalisen hallinnan sekä väkivaltaisen maskuliinisuuden yksityisessä ja kollektiivisuutta edustavaksi koetussa tilassa.

Parisuhde erityisen yhteisyyden kokemisen tilana yhdistyy erityisesti aineistossa ilmenneeseen hegemonisoituneeseen diskurssiin yhteisestä ja julkisesta hyvästä, jolloin kodin arvomaailman oikeuttamisen yhteinen hyvä rinnastettuna parisuhteen yhteis(öllis)yyteen muodostaa parisuhteessa tapahtuvan väkivallan legitimoinnille moraalisen perustan kollektiivisen parisuhdenäkemyksen välityksellä. Yhteisen hyvän konstruktiossa subjektiivisten arvojen korvaantuminen sosiaalisilla arvoilla näyttäytyy

jokaista aineistosta löydettyä diskurssia jäsentävänä teoreettisena ja synteettisenä rakennelmana muodostaen väkivallan legitimoinnille yhteisen moraalisen päämäärän yksityisyyden, pyhyiden, traditioiden turvaamisen sekä luonnollistettujen erojen diskursseissa. Yhteinen hyvä (*common good*) toimii Boltanskin ja Thévenot'n (2006, 66–74, 365) kodin arvomaailmassa kaiken moraalisen oikeuttamisen ilmentymänä ja perusteena, johon toiminnan legitimoinnin tulisi nojata saavuttaakseen yhteisesti hyväksytyt aseman.

Yhteiseen hyvään viittaaminen oikeuttamisen perusteena aineiston diskursseissa vaikuttaa vahvasti myös kokemukseen väkivallantekojen satuttavuudesta, vääryydestä ja moitittavuudesta. Yhteinen hyvä aineistosta tulkittuja diskursseja jäsentävänä moraalisen perusteena näyttäytyy erityisen vahingollisena kodin arvomaailmassa alempiarvoisena nähdyt henkilön minän sivuuttamisen pyrkimyksenä yhteisen hyvän tavoittelussa toiminnan oikeuttamisen perusteena (Boltanski ja Thévenot 2006, 168). Parisuhdeväkivallassa uhrin kokemuksen vaimentamisen on kuvattu johtavan väkivallan normaalistumiseen, tilanteeseen alistumiseen sekä väkivallan satuttavuuden hyväksymiseen osana parisuhteen käytäntöjä (Husso 2003, 71–76), jolloin yksilöiden tahdonilmaisut peittyvät yhteisen hyvän tavoittelun alle sulattaen subjektiiviset tahdot perheyhteisön tahtoon (Malmelin 2011, 76). Lisäksi oman subjektiivisuuden sivuuttaminen yhteisten päämäärien perusteella yhdistyy voimakkaasti myös parisuhdeväkivaltatutkimuksessa ilmenevään uhrin syyllistämisen diskurssiin (Husso 2003; Keskinen 2015).

Parisuhdevaltaa oikeuttavien diskurssien lisäksi pyrin kiinnittämään kriittisen diskurssianalyysin keinoin huomioni diskurssien hegemonisoitumiseen sekä vallan ja instituutioiden sosiaalista dominanssia luovaan rakentumiseen diskursiivisen toiminnan välityksellä (ks. Pynnönen 2013, 28–29). Boltanskin ja Thévenot'n kodin maailman arvoihin perustuva aineistossa ilmenevä oikeuttaminen ja toiminnan legitimointi näyttäytyvät jo itsessään hegemonisena, sillä Jokinen ym. (2016, 91–92) ilmentävät yhteiseen hyvään vetoamisen toimivan erityisenä hegemonisoimisstrategiana. Lisäksi yhteiseen hyvään rinnastettavien jaettujen kulttuuristen konventoiden käyttäminen oikeuttamisen perusteena lisää diskurssien hegemonisoitumista niitä uusintamalla (mt., 92), jolloin yhteisesti hyväksytyihin periaatteisiin vetoaminen kodin oikeuttamisen maailmassa toimii institutionaalisten valta-asetelmien konstruoijana osoituksena diskurssien välisistä valtasuhteista. Myös Thévenot'n mallit yhteiselämän kieliopista

(2011) muodostaisivat mielenkiintoisia jatkotutkimusmahdollisuuksia yhteisen hyvän diskursiiviseen tarkasteluun toiminnan oikeuttamisen perusteena.

Lisäksi analyysistä on todennettavissa myös aiempien tutkimusten (mm. Hearn 1996; Jokinen 2000; Niemi-Kiesiläinen 2004; Keskinen 2006) mukainen havainto maskuliinisen väkivallan dominoivasta yhteiskunnallisesta valta-asemasta suhteessa sekä naissukupuoleen että vaihtoehtoihin maskuliinisuuden representaatioihin. Oikeuttamisteorian kodin arvomaailmassa maskuliinisen väkivallan dominoiva asema näkyy yksilöiden arvottamisena hierarkian mukaan, jolloin maskuliininen valta ilmentää luonnollistettuina ja institutionalisoituneina käytänteinä vastuuseen ja toimijuuteen asemoitumista. Lisäksi jokainen aineistosta löydetty oikeuttamisen diskurssi on yhteydessä myös laajempaan vallankäyttödiskurssiin ilmentäen sukupuolten valtakäsitysten yhteiskunnallista epäsymmetriaa väkivallan esiintyvyyden ja ilmenemistapojen suhteen (Niemi-Kiesiläinen 2004, 484).

On kuitenkin huomattava, että vaikka tutkimuskysymykseni rajasivat väkivallan diskursiivisesti tuotettujen merkitysten käsittämään ainoastaan väkivaltaisen maskuliinisuuden oikeuttamisen osana kodin maailman parisuhdeväkivallan oikeuttamisen perusteita, aineistossa ilmeni myös ensinnäkin huomattava määrä maskuliinisen väkivallan delegitimointia eli diskurssien hyväksyttävyyden torjumista niiden puolustamisen sijaan. Toiseksi aineistosta oli löydettävissä osittain myös analyysiani ohjaavia tutkimuskysymyksiä täydentäviä teemoja käsittäen esimerkiksi naisten tuottaman väkivallan sekä uhriposition siirtymisen miessukupuoleen. Sekä väkivaltaisen maskuliinisuuden delegitimointiin että konventionaalisten sukupuolitapaisuuksien vastaisiin miesuhriuteen ja naiseen väkivallantekijänä kohdistuvat jatkotutkimukset lisääisivät ymmärrystä parisuhdeväkivallan moninaisuudesta.

En näe edellä mainitsemiani vaihtoehtoisia parisuhdeväkivallan legitimoinnin diskursiivisten konstruointien löytämistä aineistosta kuitenkaan puutteena tai tutkimuksellista validiteettia heikentävänä tekijänä, vaan ennen kaikkea nämä tutkimuskysymyksillä tavoittamattomat diskursiiviset konstruktiot ilmentävät väkivallan yhteiskunnallisen merkityksen muutosta; väkivaltainen maskuliinisuus on paitsi kenties vähittäin korvaantumassa pehmeämmällä miehuuden mallilla tarjoten maskuliisuuden representoinnille vaihtoehtoisia ilmaisukeinoja sekä toisaalta huomioivan myös miesten

yhtäläisen tarpeen tulla ymmärretyksi väkivallan uhrina vähentäen esimerkiksi perinteisestä ajatuksesta poikkeavasta ja käänteisestä uhri tekijä-asetelmasta johtuvaa häpeän kokemusta. Myös Keskinen (2005, 35–36) huomauttaa väkivaltaisen maskuliinisuuden nojaavan väkivaltaisiin maskuliinisuuskursseihin ainoastaan silloin, jos mies asemoituu väkivaltadiskurssien tuottamiin subjektipositioihin vaikka vaihtoehtoisiaakin maskuliinisuuskursseja olisi löydettävissä.

Oikeuttamisen maailmat voidaan nähdä myös osoituksena arvojen historiallisesta muutoksesta (Boltanski ja Thévenot 1999, 369; Kauppinen 2015, 324). Vakiintuneiden ja tosiasioina näyttäytyvien diskurssien voidaan tulkita olevan uhattuina vähittäisen kollektiivisen patriarkaalisen jäänteenomaisen yhteiskuntajärjestyksen murtuessa (ks. Lehtonen 1999; Gross 2005), jolloin vaihtoehtoiset, ei-väkivaltaiset maskuliinisuuden representaatiot sekä parisuhdeväkivallan lisääntyvä delegitimointi mahdollisesti uusintavat parisuhdeväkivallan oikeuttamisen diskursseja.

Lisäksi yhteiskunnan ja sosiaalisen todellisuuden voidaan tulkita koostuvan useista eri arvojärjestyksistä ja oikeuttamisen maailmoista (Boltanski ja Thévenot 1999, 369–373; Boltanski ja Thévenot 2006, 321). Esimerkiksi projektien maailma (Boltanski ja Chiapello 1999) saattaisi toimia uutena avioliitto- ja parisuhdeinstituutioon kuuluvien konfliktien jäsentävänä oikeuttamisen perusteena aihealueen mahdollisena jatkotutkimusideana. Tällöin kodin maailman patriarkaaliseen ylempiarvoinen-alempiarvoinen-dikotomiaan perustuvien väkivallan legitimointikeinojen yhteiskunnallinen asema todennäköisesti heikentyisi entisestään parhaimmillaan lisäten tunnistettavuutta sekä väkivallan eri muotojen että sen instrumentaalisen valtaideologian suhteen.

Sekä maskuliinisen väkivallan että parisuhteessa tapahtuvan satuttavan toiminnan delegitimointi toimivat myös osoituksena hegemonisesta kamppailusta diskurssien ja valtasuhteiden välisen uusiutumisen ja transformaation välillä (ks. Jokinen ym. 2016). Diskurssit sekä niihin yhteydessä olevat valtasuhteet ovat kuitenkin aina sosiaalisesti tuotettuja niitä ylläpitävien käytäntöjen avulla, jolloin käytäntöjä muuttamalla ja väkivaltaa delegitimoivia diskursseja tukemalla diskurssien ja vallan uudelleenmuovaaminen mahdollistuu (Jokinen ym. 2016, 98–100).

On kuitenkin huomattava, että väkivaltadiskurssien toimiessa limittäin sekä toisiaan tukien myös diskurssien kategoriset rajat ovat häilyviä; jaottelu tiettyyn diskurssiin kuuluvaksi osoittautuu puhtaasti omaksi tulkinnakseni. Minun on huomioitava myös oma,

refleksiivisyyden kautta muotoutuva positioni väkivaltadiskurssin konstruoinnissa. Pyrkimykseni väkivaltaisen maskuliinisuuden oikeuttamisen ymmärtämisessä ei kuitenkaan ole väkivaltadiskurssin lopettaminen väkivallan haavoittavuudesta huolimatta, vaan tulkitsen aineistoni parisuhdeväkivallan oikeuttamisen diskursseja osana laajempaa yhteiskunnan väkivaltadiskurssia herättäen uutta keskustelua väkivaltaisesta maskuliinisuudesta sekä parisuhdeväkivallan oikeuttamisesta tehden sekä lukijat että myös itseni aihealueen tutkijana tietoiseksi diskurssien voimaanpanevasta ja seurauksellisesta merkityksestä yhteiskunnassa.

Kodin arvoihin vetoaminen toiminnan oikeuttamisessa ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan kodin kontekstiin, vaan kodin maailmasta voidaan hakea legitimoinnin perusteita myös laajemmissa yhteiskunnallisissa käytänteissä. Erityisesti kodin arvomaailmasta nouseva hierarkkinen hallitsija-alamainen, mies-nainen, johtaja-alainen -valtakäsitys näyttäytyy haitallisena sukupuolista epätasa-arvoa uusintavana tekijänä myös makrotason käytännöissä institutionalisoituessaan. Institutionalisoituneiksi ja hegemonisoituneiksi sosiaalisen todellisuuden ajattelu- ja puhetavoiksi muodostuneet dominoivat väkivallan legitimoinnin diskurssit vaikuttavat vahvasti myös väkivallan uhrien auttamisen käytäntöihin sekä subjektiivisiin kokemuksiin intiimissä suhteessa tapahtuvan väkivallan osallisuudesta ja syyllisyydestä. Väkivallan oikeuttamisen diskursiivisten keinojen ymmärtäminen on välttämätöntä väkivallan psykologisten, sosiaalisten ja institutionaalisten syntymekanismien ymmärtämiseksi sekä lopulta niiden ehkäisemiseksi.

8 LÄHTEET

8.1 Kirjallisuus

Aaltonen, Sanna (2006): *Tytöt, pojat ja sukupuoli häirintä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 69.

Boltanski, Luc ja Thévenot, Laurent (1991): *De la justification: les économies de la grandeur*. Paris: Gallimard.

Boltanski, Luc ja Chiapello, Eve (1999): *Le nouvel esprit du capitalisme*. Paris: Gallimard.

Boltanski, Luc ja Thévenot, Laurent (2006): *On justification. Economies of Worth*. Princeton: Princeton University Press.

Byrne, Sean ja Senehi, Jessica (2012): *Violence: Analysis, Intervention, and Prevention*. Ohio: Ohio University Press.

Danielsson, Petri ja Salmi, Venla (2013): *Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012 - Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia*. OPTL:n verkkokatsauksia 34/2013. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Saatavilla <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152609/34_parisuhdevakivalta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, luettu 14.10.2020.

Douglas, Mary (2000): *Puhtaus ja vaara. Rituaalisen rajanvedon analyysi*. Suomentanut Blom, Virpi ja Hazard, Kaarina. Tampere: Vastapaino.

Giddens, Anthony (1992): *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies*. Cambridge: Polity Press.

Gross, Neil (2005): "The Detraditionalization of Intimacy Reconsidered." *Sociological Theory* 23:3, 286–311.

Grönfors, Martti: "Miehin kulttuuri ja väkivalta." Teoksessa Sipilä, Jorma ja Tiuhonen, Arto (toim.): *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*. Vastapaino. Tampere 1994, 63–76.

Grönfors, Martti: “Miehen arin alue. Maskuliinisuus, seksuaalisuus ja väkivalta.” Teoksessa Jokinen, Arto (toim.): *Mies ja muutos: kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere University Press, Tampere 1999, 223–236.

Hearn, Jeff (1998): *The Violences of Men: How Men Talk About and How Agencies Respond to Men's Violence to Women*. London: SAGE Publications.

Honkatukia, Päivi: “Nuoret ja väkivalta.” Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 324–338.

Husso, Marita (2003): *Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila*. Tampere: Vastapaino

Husso, Marita, Tuija Virkki, Helena Hirvonen, Jari Eilola ja Marianne Notko: “A spatial-temporal, intersectional and institutional approach to interpersonal violence.” Teoksessa Husso, Marita, Tuija Virkki, Marianne Notko, Helena Hirvonen, ja Jari Eilola (toim.): *Interpersonal Violence: Differences and Connections*. Routledge, Milton 2017, 1–14.

Jokinen, Arto (1999): *Mies ja muutos: kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere: Tampere University Press.

Jokinen, Arto (2000): *Panssaroitu maskuliinisuus: mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere: Tampere University Press.

Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen (2016): *Diskurssianalyysi. Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arto: “Maskuliinisuus ja väkivalta.” Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 36–50.

Kainulainen, Heini ja Niemi, Johanna: “Parisuhdeväkivallan tunnistaminen rikosoikeudellisessa järjestelmässä.” Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 138–155.

Kaittila, Anniina: "Parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset avun hakijoina." Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 89–103.

Keskinen, Suvi (2005): *Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat. Sukupuoli, valta ja kielelliset käytännöt*. Tampere: Tampere University Press.

Kimmel, Michael, Jeff Hearn ja Robert Connell (2005): *Handbook of Studies on Men and Masculinities*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Laaksonen, Salla-Maaria (2018): *Taitavasti eettistä verkkotutkimusta*. Vastuullinen tiede – Tutkimusetiikka ja tiedeviestintä Suomessa. Verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimustyo/taitavasti-eettista-verkkotutkimusta>>, luettu 13.10.2020.

Lattu, Emmi (2016): *Naisten tekemä väkivalta*. Tampere: Tampere University Press.

Lehti, Martti (2020): *Henkirikoskatsaus 2020*. Katsauksia 41/2020. Helsinki: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Lehtonen, Mikko: "Maskuliinisuus, kansallisuus, identiteetti." Teoksessa Jokinen, Arto (toim.): *Mies ja muutos: kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere University Press, Tampere 1999, 74–88.

Lehtonen, Turo-Kimmo ja Lonkila, Markku (2008): "Laurent Thévenot ja yhteiselon oikeutukset." *Sosiologia* 2008:4, 342–346.

Lidman, Satu (2015): *Väkivaltakulttuurin perintö: Sukupuoli, asenteet ja historia*. Helsinki: Gaudeamus.

Lidman, Satu: "Pilattu nainen." Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 177–193.

Lonkila, Markku ja Lehtonen, Turo-Kimmo (2013): *Laurent Thévenot ja oikeuttamisteoria*. Saatavilla <<https://alusta.uta.fi/2013/04/25/laurent-thevenot-ja-oikeuttamisteoria/>>, luettu 25.09.2020.

- Luhtakallio, Eeva ja Ylä-Anttila, Tuomas (2011): "Julkisen oikeuttamisen analyysi sosiologisena tutkimusmenetelmänä." *Sociologia* 2011:1, 34–51.
- Malmelin, Karoliina (2011): *Arvojen markkinat: Oikeuttavat arvomaailmat suomalaisten suuryritysten yritys vastuupuheessa*. Helsinki: Unigrafia.
- Mustonen, Anu: "Media tunnemyllynä." Teoksessa Kotilainen, Sirkku (toim): *Suhteissa mediaan*. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 99, Jyväskylän yliopisto 2009, 133–146.
- Mäntynen, Anne, Sanna Tapionkaski ja Sari Pietikäinen (2018): "*Kielikäsitteet vanhustyössä: asukkaiden, hoitajien ja esimiesten käsityksiä hyvästä vuorovaikutuksesta ja kielenkäytöstä.*" *Puhe ja kieli*, 38:3, 127–151.
- Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.) (2017): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Tampere: Vastapaino
- Niemi-Kiesiläinen, Johanna (2004): *Rikosprosessi ja parisuhdeväkivalta*. Helsinki: Alma Talent Oy.
- Notko, Marianne (2011): *Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Nyqvist, Leo (2001): *Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos*. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 28. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.
- Partanen, Terhi (2008): *Interaction and therapeutic interventions in treatment groups for intimately violent men*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Peuronen, Saija (2011): "'Ride Hard, Live Forever': Translocal Identities in an Online Community of Extreme Sports Christians." Teoksessa Thurlow, Crispin ja Mroczek, Kristine: *Digital Discourse in the New Media*. Oxford, Oxford University Press 2011, 154–177.
- Piispa, Minna ja Heiskanen, Markku: "Sukupuoli ja väkivalta tilastoissa." Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 68–86.

Ptacek, James (1998): "Why Do Men Batter Their Wives?" Teoksessa Bergen, Raquel: *Issues in Intimate Violence*. SAGE Publications, Thousand Oaks 1998, 181–195.

Pylkkänen, Anu (2012): *Vaihtoehto avioliitolle*. Tampere: Vastapaino.

Pynnönen, Anu (2013): *Diskurssianalyysi: tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*. Working paper. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Kauppinen, Ilkka: "Luc Boltanski – kritiikin sosiologian ja kriittisen sosiologian välimaastossa". Teoksessa Pyykkönen, Miikka ja Kauppinen, Ilkka (toim.): *1900-luvun ranskalainen yhteiskuntafilosofia*. Helsinki, Gaudeamus Helsinki Yliopisto Press 2015, 314–461.

Rikos- ja pakkokeinotilasto 2019. Suomen virallinen tilasto (SVT). Verkkojulkaisu. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavilla <http://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html>, luettu 24.9.2020.

Ronkainen, Suvi (1998): *Sukupuolistunut väkivalta ja sen tutkimus Suomessa – Tutkimuksen katveet valokeilassa*. Naistutkimusraportteja 1998:2. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Ronkainen, Suvi: "Mitä väkivalta on?" Teoksessa Niemi, Johanna, Heini Kainulainen ja Päivi Honkatukia (toim.): *Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*. Vastapaino, Tampere 2017, 19–35.

Salminen, Jarkko (2016): "Poliittiset ja moraaliset ulottuvuudet kaupunkitilassa. Oikeuttaminen yksityisautotonta Tampereen Hämeenkatua koskevassa kiistassa." *Alue ja Ympäristö* 45:1, 15–26. Saatavilla <<https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/60679>>, luettu 30.09.2020.

Sipilä, Jorma ja Tiihonen, Arto (toim.): *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*. Vastapaino, Tampere 1994.

Sukupuolistuneen väkivallan yleisyys. THL:n Verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/vakivalta-ja-hairinta/sukupuolistuneen-vakivallan-yleisyys>>, luettu 4.11.2020.

Suomessa arvioidaan lähisuhdeväkivallasta aiheutuneet kustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriön verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://stm.fi/-/suomessa-arvioidaan-lahisuhdevakivallasta-aiheutuvat-kustannukset>>, luettu 4.11.2020

Thévenot, Laurent (2011): "Oikeutettavuuden rajat: yhteiselämää koossapitävät sidokset ja niiden väärinkäyttö". *Sosiologia* 2011:1, 7–21.

Waltermaurer, Eve (2012): "Public Justification of Intimate Partner Violence: A Review of the Literature." *Trauma, Violence, & Abuse* 13:3, 167–175.

8.2 Aineisto

Elonheimo, Petri (24.11.2018): *Anni Törnin syntymätön lapsi oli odotettu - pariskunnan rakkaus syntyi työpaikalla, Mikkeliin oli valmistumassa syksyksi yhteinen asunto.* Iltalehden verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/e1ca91a8-15b9-4f22-b26f-589002f7853c>>, luettu 15.09.2020.

Laine, Oona (08.02.2019): *Puoliso hankki rakkaalleen lahjan, mutta peri siitä laskun – Yle: Taloudellinen väkivalta on yksi henkisen väkivallan muoto.* Ilta-Sanomien verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://www.is.fi/seksi-parisuhde/art-2000005995063.html>>, luettu 15.09.2020.

Lehtonen, Joonas (19.11.2019): *Synkät luvut julki: lähes joka neljäs perheväkivallan uhri Suomessa jää tapahtuneen kanssa yksin.* Iltalehden verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/43b6974a-0e6d-4916-a83a-be5b35311b17>>, luettu 15.09.2020.

Miksi parisuhteessa lyödään? Tiede-lehden verkkokeskustelu. Saatavilla <https://www.tiede.fi/keskustelu/37821/ketju/miksi_parisuhteessa_lyodaan?page=1>, luettu 15.09.2020.

Oksanen, Emmi (26.09.2018): *Riitan mies hakkasi, ryyppäsi ja alisti – miksei kukaan uskonut, että hurmaava mies oli kotona inhottava peto?* Iltalehden verkkojulkaisu. Saatavilla

<<https://www.iltalehti.fi/rakkausjaseksiartikkelit/a/2f06ae7a-f5e0-44aa-b2b7-c6129f5e6b5b>>, luettu 15.09.2020.

Oksanen, Emmi (14.09.2018): *Anteeksi, että soitin poliisit, kun olit pahoinpidellyt minut, Riina-Maria, 39, itki miehelleen – miksi hän ei lähtenyt heti?* Iltalehden verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://www.iltalehti.fi/tosielamaa/a/201809122201186187>>, luettu 15.09.2020.

Parisuhdeväkivalta. Tiede-lehden verkkokeskustelu. Saatavilla <<https://www.tiede.fi/keskustelu/2342/ketju/perhevakivalta>>, luettu 15.09.2020.

Rauhalampi, Iida (16.01.2019): *Lähisuhdeväkivallan maa - miksi suomalainen satuttaa läheistään?* Ylen verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/01/16/lahisuhdevakivallan-maa-miksi-suomalainen-satuttaa-laheistaan>>, luettu 15.09.2020.

Terävä, Hanna (14.09.2018): *Henkinen väkivalta on pahempaa kuin fyysinen, tietää parisuhdeväkivaltaa kokenut Riina-Maria Metso – Erossa pysyminen vaatii kovuutta: "Keskity huonoihin muistoihin".* Ylen verkkojulkaisu. Saatavilla <https://yle.fi/uutiset/3-10399350>, luettu 15.09.2020.

Valkonen, Noora (12.11.2019): *Väkivalta hiipii suhteeseen vähitellen – tunnista hälytysmerkit uhasta, joka ei kuulu mihinkään suhteeseen.* Ilta-Sanomien verkkojulkaisu. Saatavilla <<https://www.is.fi/seksi-parisuhde/art-2000006305297.html>>, luettu 15.09.2020.

9 LIITTEET

9.1 Taulukko 1

Tutkimusaineisto.

MEDIA	OTSIKKO JA JULKAISUAJANKOHTA	KOMMENTTIEN LUKUMÄÄRÄ	KESKUSTELUN AJANKOHTA
Tiede-lehti	Perheväkivalta 12.08.2015	26	12.08.2015–24.08.2015
Tiede-lehti	Miksi parisuhteessa lyödään? 03.03.09	213	03.03.09–12.05.2019
Yle	Henkinen väkivalta on pahempaa kuin fyysinen, tietää parisuhdeväkivaltaa kokenut Riina-Maria Metso – Erossa pysyminen vaatii kovuutta: "Keskity huonoihin muistoihin" 14.09.2018	70	14.09.2018–22.05.2020
Iltalehti	Anteeksi, että soitin poliisit, kun olit pahoinpidellyt minut, Riina-Maria, 39, itki miehelleen - miksi hän ei lähtenyt heti? 14.09.2018	31	2 vuotta sitten–1 vuosi sitten
Iltalehti	Riitan mies hakkasi, ryypäsi ja alisti – miksei kukaan uskonut, että hurmaava mies oli kotona inhottava peto? 26.09.2018	21	2 vuotta sitten–2 vuotta sitten
Iltalehti	Anni Törnin syntymätön lapsi oli odotettu – pariskunnan rakkaus syntyi työpaikalla, Mikkeliin oli valmistumassa syksyksi yhteinen asunto 14.11.2018	54	2 vuotta sitten–2 vuotta sitten
Yle	Lähisuhdeväkivallan maa – Miksi suomalainen satuttaa läheistään? 16.01.2019	64	16.01.2019–11.07.2020
Ilta-Sanomat	Puoliso hankki rakkaalleen lahjan, mutta peri siitä laskun – Yle: Taloudellinen väkivalta on yksi henkisen väkivallan muoto 08.02.2019	49	08.02.2019–09.02.2019
Ilta-Sanomat	Väkivalta hiipii suhteeseen vähitellen – tunnista hälytysmerkit uhasta, joka ei kuulu mihinkään suhteeseen 12.09.2019	37	12.09.2019–13.09.2019
Iltalehti	Synkät luvut julki: lähes joka neljäs perheväkivallan uhri Suomessa jää tapahtuneen kanssa yksin 19.11.2019	35	1 vuosi sitten–1 vuosi sitten